

Plats och tid för
sammanträde:

Stora sammanträdesrummet, kommunhuset
tisdag den 2 juni 2026 kl. 08:30

Ärenden:

1. Val av protokolljusterare, tid och plats
2. Godkännande av dagordning s. 2
3. Räddningsstation s. 3

Patric Gålbom (M)
Ordförande

Frånvaro meddelas ordföranden så ersättare kan inkallas.

Godkännande av dagordning

Godkännande av dagordning för tekniska utskottet

Räddningsstation

Nerikes brandkår och Räddningstjänsten Mälardalen har inkommit med svar gällande förbundssamverkan. Utskottet har att ta ställning till inkomna svar och vidare beredning av ärendet. En tjänsteskrivelse finns upprättad.

Underlag publiceras inom kort.

Tidigare behandling i ärendet, det senaste

Kommunstyrelsen beslutade 2026-05-05 § 79

Att återremittera ärendet utifrån konstruktiva diskussioner och yrkanden.

Tekniska utskottet beslutade 2026-04-16 §26 föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige

att starta projektet ny brandstation i Skinnskatteberg och tilldela en budget som inkluderar kostnader för uppdaterade handlingar, inredning och oförutsedda utgifter.

att genomföra upphandling av byggprojektledare

att revidera och uppdatera befintliga upphandlings- och projekteringshandlingar till dagens lagkrav.

att upphandla ny brandstation som totalentreprenad via partnering.

att utreda möjligheterna till en utökad och fördjupad samverkan

att undersöka och söka statlig medfinansiering av byggnation och utrustning för brandstation.

Kommunstyrelsen beslutade 2025-04-15 §106

att utse tekniska utskottet till referensgrupp och beredande organ.

Ledningsutskottet beslutade 2025-03-19 § 43 att föreslå kommunstyrelsen

att utse tekniska utskottet till referensgrupp och beredande organ.

Kommunstyrelsen beslutade 2024-09-24 § 203

att lämna ärendet till ledningsutskottet att fortsätta arbetet enligt kommunfullmäktiges återremiss med motivering från den 19 augusti 2024.

Kommunfullmäktige beslutade 2024-08-19 § 83

att återremittera ärendet med motiveringen att för att kommunfullmäktige skall kunna fatta beslut i saken (att investera i en brandstation) måste ärendet vara berett.

Det är kommunstyrelsen som bereder ärendet med tekniska utskottet som referensgrupp och intern beredning.

För att fullmäktige skall kunna fatta beslut i ärendet skall kommunstyrelsens beredning redovisa följande:

- Ett konkret projekt, en utformning och ett program att ta ställning till. Detta skall utgå ifrån att Skinnskattebergs räddningstjänst i närtid ingår i ett större kommunalförbund eller liknande.
- En genomarbetad och trovärdig budget att ta ställning till.

KS 2022-520-101

- Om inte fullmäktige i ordinarie kommunbudget reserverat medel för investeringen skall kommunstyrelsen i sin beredning föreslå hur projektet skall finansieras.

Kommunstyrelsen beslutade 2024-06-18 § 137 föreslå kommunfullmäktige att en ny brandstation byggs i Skinnskattebergs kommun på Fagerstavägen 12.

Kommunstyrelsen beslutade 2024-05-21 § 112 att lägga informationen till handlingarna

Tekniska utskottet beslutade 2024-04-24 § 36 föreslå kommunstyrelsen:
att lägga informationen till handlingarna

Kommunstyrelsen beslutade 2023-11-21 § 243
att bordlägga ärendet till nästkommande ordinarie sammanträde i kommunstyrelsen.

Tekniska utskottet beslutade 2023-11-03 § 68 föreslå kommunstyrelsen
att kommunchefen ges i uppdrag att gå vidare med alternativ 3 i utredningen: ny brandstation på Fagerstavägen 12.

att ge kommunchefen i uppdrag att tillsätta en projektledare samt att återkomma med en projektorganisation, tidsplan och budget för projektet.

Tekniska utskottet beslutade 2023-10-06 § 56:
att lägga informationen till handlingarna.
att förvaltningen återkommer med förslag till projektorganisation och tidsplan.

Tekniska utskottet beslutade 2023-09-01 §51
att ge förvaltningen i uppdrag att bereda en redovisning av ärendet till nästa sammanträde.

Kommunstyrelsen beslutade 2023-06-13 § 147
att återremittera ärendet till tekniska utskottet för beredning.

Kommunstyrelsen beslutade 2023-02-14 § 15
att kommunstyrelsen följer kommunfullmäktiges beslut från 2022-06-13 § 80 att kommunfullmäktige beslutar ge kommunstyrelsen i uppdrag att fullfölja den utredning angående brandstationen i linje med folkinitiativets krav.
att ärendet bereds enligt kommunstyrelsens reglemente.

Kommunstyrelsen beslutade 2022-12-13 § 262
att ge kommunchefen mer tid för att fortsatt jobba med ärendet och ge en återkoppling på kommunstyrelsens sammanträde i februari

att utredningen ska presenteras senast på kommunstyrelsens sammanträde 2022-12-13 med en första återkoppling till kommunstyrelsens sammanträde 2022-09-27.

KS 2026-378-101

Kommunfullmäktige beslutade 2022-06-13 § 80 i ärende Folkinitiativ angående byggande av ny brandstation i Skinnskatteberg
att kommunfullmäktige beslutar ge kommunstyrelsen i uppdrag att fullfölja den utredning angående brandstationen i linje med folkinitiativets krav.
att i och med detta beslut behöver ingen folkomröstning ske.

Kommunstyrelsen beslutade 2022-05-17 § 110
att uppdra åt kommunchefen, i dialog med ledamöterna i tekniska utskottet som styrgrupp, får uppdraget att utreda och presentera olika alternativ för att uppfylla behoven för en framtida räddningsstation i Skinnskattebergs kommun. Möjligheten finns att anlita extern konsult hjälp för att genomföra utredningen.

§ 79

KS-2026-378-101

Räddningsstation

Tekniska utskottet har utsetts av kommunstyrelsen att bli referensgrupp i ärendet uppdrag ny räddningsstation.

Tidigare behandling i ärendet

Kommunstyrelsen beslutade 2025-04-15 §106

att utse tekniska utskottet till referensgrupp och beredande organ.

Tekniska utskottet beslutade 2026-04-16 §26 föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige att starta projektet ny brandstation i Skinnskatteberg och tilldela en budget som inkluderar kostnader för uppdaterade handlingar, inredning och oförutsedda utgifter. att genomföra upphandling av byggprojektledare.

att genomföra upphandling av byggprojektledare

att revidera och uppdatera befintliga upphandlings- och projekteringshandlingar till dagens lagkrav.

att upphandla ny brandstation som totalentreprenad via partnering.

att utreda möjligheterna till en utökad och fördjupad samverkan

att undersöka och söka statlig medfinansiering av byggnation och utrustning för brandstation.

I ärendet yttrar sig Jonny Emtin (SD), Pentti Lahtinen (OB), Bo Öberg (M), Arne Hjorth (OB), Kristiina Pousar (S), Fredrik Skog (V) och Lena Lovén Rolén (S).

Pentti Lahtinen (OB) yrkar att undersöka samgående först och sen går man vidare i ärendet.

Kristiina Pousar (S) yrkar att lägga till följande att-sätser; att uppdra åt kommunchefen att etablera projektorganisation där en politisk styr – eller referensgrupp tillsätts, att uppdra åt ekonomichefen att ta fram finansieringsplan och preliminär investeringsram för projektet, samt att återrapportera till kommunstyrelsen senast nästa ordinarie möte för vidare beredning till kommunfullmäktige av ovan beslutade punkter avseende projektorganisation och finansiering av projektet.

Bo Öberg (M) yrkar att bifalla tekniska utskottets förslag.

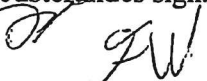

Fredrik Skog (V) yrkar att stryka ärendet i sin helhet.

Sammanträdet ajourneras för överläggningar.

Sammanträdet återupptas.

Jonny Emtin (SD) yrkar att återremittera ärendet utifrån konstruktiva diskussioner och yrkanden.

Pentti Lahtinen (OB) och Arne Hjorth (OB) utgår innan beslut fattas i ärendet.

Justerandes sign. 	Utdragsbestyrkande
--	--

§ 79 forts.

KS-2026-378-101

Kristiina Pousar (S) yrkar att tekniska utskottet ges i uppdrag att följa kommunfullmäktiges beslut från 240819 § 83:

"att återremittera ärendet med motiveringen att för att kommunfullmäktige skall kunna fatta beslut i saken (att investera i en brandstation) måste ärendet vara berett.

Det är kommunstyrelsen som bereder ärendet med tekniska utskottet som referensgrupp och intern beredning.

För att fullmäktige skall kunna fatta beslut i ärendet skall kommunstyrelsens beredning redovisa följande:

- Ett konkret projekt, en utformning och ett program att ta ställning till. Detta skall utgå ifrån att Skinnskattebergs räddningstjänst i närtid ingår i ett större kommunalförbund eller liknande.*
- En genomarbetad och trovärdig budget att ta ställning till.*
- Om inte fullmäktige i ordinarie kommunbudget reserverat medel för investeringen skall kommunstyrelsen i sin beredning föreslå hur projektet skall finansieras."*

Ordföranden ställer frågan om kommunstyrelsen är redo att gå till beslut och finner frågan med ja besvarad.

Ordförande ställer frågan om ärendet ska avgöras idag eller återremitteras och finner att ärendet ska återremitteras.

Kommunstyrelsen beslutar

att återremittera ärendet utifrån konstruktiva diskussioner och yrkanden.

Reservation från Bo Öberg (M) till förmån för eget yrkande.

Justerandes sign. 	Utdragsbestyrkande
--	---

Nerikes Brandkår

Box 33600

701 35 ÖREBRO

010-176 20 00

info@nerikesbrandkar.se

nerikesbrandkar.se

22 MAJ 2026

Jonny Emtin

Kommunstyrelsens Ordförande

Skinnskattebergs Kommun

Hej Jonny,

Vi tackar för er förfrågan om medlemskap i Nerikes brandkår. Vi har haft bra samtal, men vi har en oro.

Vi vet att ni måste bygga en ny räddningsstation, och att det finns olika uppfattningar om vad som behöver byggas. Nya regler kring säkerhet och förmåga under höjd beredskap gör att man måste ta höjd för kommande förutsättningar när man bygger nytt.

Vi har fått till oss att tanken nu är att ta bort utrymmen och funktioner som är viktiga för en räddningstation, vilket leder oss till att under dom förutsättningarna inte gå vidare med förhandlingarna. Tanken visar att man inte är beredd att ge rätt förutsättningar till räddningstjänsten.

Om beslutet tas att bygga stationen enligt dom krav och förutsättningarna som er utredning visat, är vi beredda på att fortsätta förhandlingarna igen.

Vänlig hälsning,

Krister Eriksson

Ordförande Nerikes brandkår

Från: kommun
Skickat: den 26 maj 2026 16:00
Till: kommun
Ämne: VB: Brandstationen i Skinnskatteberg

Från: Christer Ängehov <christer.angehov@rtmd.se>
Skickat: Måndag, 25 maj 2026 13:08
Till: Jonny Emtin <jonny.emtin@skinnskatteberg.se>
Ämne: Brandstationen i Skinnskatteberg

Hej, Efter genomförd utredning som har utgått från tidigare utredningar och underlag så har jag fått frågan om det är möjligt att bygga en mindre brandstation om kommunen väljer att gå med i något av de närliggande förbunden. Någon sådan analys är inte gjord av Räddningstjänsten Mälardalen men vissa samordningsvinster borde gå att göra som i sin tur kan ge en viss effekt på behovet av ytor.

För att beskriva hur stora effekter ett samgående skulle få måste det analyseras vidare men generellt kan man säga att vid stordrift uppstår ömsesidiga synergieffekter och effektiviseringar som är svårt att åstadkomma inom den egna mindre organisationen. Stordrift ger många fördelar men det är också viktigt att ta tillvara och utveckla styrkorna hos den lokala organisation som väljer att starta eller gå med i en större organisation/förbund. Vad det innebär att gå med i ett kommunalförbund så hänvisar jag till min rapport som beskriver det mer utförligt.

I det akuta läge Skinnskattebergs kommun står inför nu är min rekommendation att besluta enligt de förslag som finns i min rapport.

Räddningstjänsten Mälardalen är positiva till en fortsatt dialog om en utvecklad samverkan i någon form.

Med vänlig hälsning,

Christer Ängehov

Förbundsdirektör/Chief Executive Officer

**RÄDDNINGSTJÄNSTEN
MÄLARDALEN**

010-179 82 39 +4679-0653747

christer.angehov@rtmd.se

Räddningstjänsten Mälardalen, 721 87 Västerås.
Besök: Vallbyleden 9. Växel: 010-179 82 00

www.rtmd.se

www.facebook.com/RTMDSE

PROSPERO.

STÄRKER SAMHÄLLSVIKTIG VERKSAMHET

Utredning av organisering för framtidens räddningstjänst i Skinnskattebergs kommun

Rapport-SKN801 Rev C

2024-06-13

SAMMANFATTNING

Skinnskatteberg gav i april 2024 Prospero Samhällssäkerhet AB i uppdrag att utreda alternativa organisationsval för räddningstjänsten och lämna förslag på hur den framtida organiseringen bäst tillgododrar kommunens ansvar i enlighet med LSO (Lag om skydd mot olyckor).

Syftet med uppdraget är att ge kommunledningen ett beslutsunderlag som syftar till att säkerställa kvalitet, kompetens och förmåga för kommunens räddningstjänst. Reviderad lagstiftning, ökade krav från staten, en förändrad risk- och hotbild, återuppbyggnaden av det civila försvaret och tillämpningen av EU:s arbetsdirektiv, är några av de faktorer och utmaningar som påverkar utformningen och förmågan för räddningstjänsten.

I uppdraget har även ingått att bedöma hur lokalbehovet på kommunens brandstation påverkas av organisationsval.

Uppdraget har genomförts av konsulterna Jan Wisén, Rainar All och Åke Jacobsson vid Prospero Samhällssäkerhet AB under perioden april-juni 2024. I uppdraget har ingått att ta del av diverse dokumentation och genomföra ett antal intervjuer. Dessa finns förtecknade under avsnittet *Referenser*. Utredningen har även gjort platsbesök i kommunen.

Våra rekommendationer kan sammanfattas enligt följande:

Vi rekommenderar att Skinnskatteberg snarast fullföljer planerna på att bygga en ny ändamålsenlig brandstation, alternativt genomföra en om- och tillbyggnad av befintlig brandstation. Vi bedömer dock att alternativet med en ny brandstation bäst skulle motsvara verksamhetens behov. Om man väljer att bygga en ny brandstation, bör kommunen analysera om den kan samlokaliseras med annan kommunal verksamhet med liknande behov.

Vi rekommenderar Skinnskatteberg att långsiktigt säkerställa räddningstjänstens förmåga, uthållighet och robusthet, genom samverkan med andra räddningstjänster. Det skulle kunna ske genom utökade civilrättsliga avtal för specifika områden. Möjligheten till insyn, delaktighet och påverkan är dock större om man är fullvärdig medlem i ett kommunalförbund. Vår rekommendation är att Skinnskatteberg inleder diskussioner med Nerikes Brandkår om att ansöka om medlemskap i den organisationen. Vår bedömning är att Nerikes Brandkår har de förmågor, uthållighet och robusthet som Skinnskatteberg behöver. Dessutom finns redan ett etablerat samarbete med Nerikes Brandkår avseende den brandförebyggande verksamheten, insatsledarberedskap samt inom utbildnings- och övningsområdet. Dessutom är Skinnskatteberg med i Räddningsregion Bergslagen (RBB), som administreras och drivs av Nerikes Brandkår. Nerikes Brandkår är ett av landets större räddningstjänstorganisationer och ett medlemskap där medför förutom tillgång till en rad expertområde, också tillgång till ett nationell arena.

INNEHÅLL

1	INTRODUKTION	5
1.1	Bakgrund	5
1.2	Avgränsningar	6
2	GENOMFÖRANDE	6
3	NULÄGE	6
3.1	Skinnskattebergs kommun	6
3.2	Räddningstjänsten i Skinnskatteberg	7
3.3	Nerikes Brandkår	9
3.4	Södra Dalarnas Räddningstjänstförbund	10
3.5	Räddningstjänsten Dala Mitt	11
3.6	Räddningstjänsten Mälardalen	12
3.7	Räddningstjänsten Smedjebacken	13
3.8	Samverkan	13
3.9	Jämförelse med andra kommuner	15
4	DEN KOMMUNALA RÄDDNINGSTJÄNSTEN – ROLL- OCH ANSVARFÖRDELNING	15
5	LAG OM SKYDD MOT OLYCKOR	16
5.1	Lagstiftarens krav på samverkan	16
5.2	Reviderad lagstiftning	16
6	FÖRVÄNTNINGAR PÅ DEN KOMMUNALA RÄDDNINGSTJÄNSTEN	17
6.1	En förändrad och mer komplex hotbild	17
6.2	Framtidsstudie 2030 med fokus på kommunal räddningstjänst	17
6.3	2023 – en räddningstjänst i tiden?	18
6.4	Nationella trender	19
7	SAMVERKANSALTERNATIV	19
7.1	Civilrättsligt avtal	20
7.2	Gemensam nämnd	20
7.3	Kommunalförbund	21
8	ARBETSTIDSREGLERNAS PÅVERKAN PÅ VERKSAMHETEN	22
9	TIDIGARE UTREDNINGAR	23
9.1	Utredning om räddningstjänstens organisation	23
9.2	Om- och tillbyggnad av befintlig brandstation	23
10	ANALYS AV RÄDDNINGSTJÄNSTEN I SKINNSKATTEBERG	23
10.1	Identifierade styrkor	24
10.2	Identifierade svagheter	24
11	ALTERNATIVA VAL FÖR FRAMTIDA ORGANISERING	25
11.1	Fortsatt verksamhet i egen regi som egen förvaltning eller del av annan förvaltning	25

11.2	Utöka samverkan med en eller flera grannkommuner, genom civilrättsligt avtal eller gemensam nämnd	25
11.3	Medlemskap i något av de närliggande kommunalförbunden.	25
12	BEDÖMNING OCH SLUTSATSER	25
12.1	Behovet av utökad samverkan	25
12.2	Ekonomi.....	27
12.3	Brandstationen	28
12.4	Operativ organisation	28
12.5	Ledningssamverkan	30
13	REKOMMENDATIONER	31
14	REFERENSER	32
14.1	Intervjuer.....	32
14.2	Dokumentation	32

Rapport

1 INTRODUKTION

1.1 BAKGRUND

Räddningstjänsten i Skinnskatteberg bedrivs i egen regi, och är organisatoriskt placerad i sektorn Samhällsskydd och beredskap.

Inom svensk räddningstjänst pågår en förändring och utveckling för att kunna möta nya krav enligt gällande lagstiftning. Detta bygger i sin tur på en förändrad riskbild som behöver mötas av det kommunala ansvaret för räddningstjänsten. Till detta kommer också ett förändrat säkerhetspolitiskt läge som ställer krav på en återuppbyggnad av det civila försvaret, som en del av totalförsvaret. I detta arbete kommer den kommunala räddningstjänsten att ha en central roll.

I likhet med många andra kommuner, står man inför stora utmaningar, som till exempel

- Slimmad och sårbar dagtidsorganisation.
- Svårighet att rekrytera och behålla kvalificerad kompetens inom hela verksamhetsområdet.
- Återuppbyggnad av det civila försvaret och räddningstjänstens roll i detta.

Kommunen har dock för närvarande inte några stora problem med att rekrytera RIB-personal. Nationellt är detta annars ett stort problem och kommunen behöver ha en strategi för att långsiktigt kunna rekrytera och bibehålla personal i RIB-organisationen.

Frågan om en ny brandstation, alternativ om- och tillbyggnad av befintlig brandstation, har diskuterats under flera år, utan att någon slutgiltig lösning har kunnat uppnås.

Mål och syfte

Målet med uppdraget är att i samarbete mellan Prospero och Skinnskatteberg kommun leverera en analys över alternativa organisationsval för kommunens räddningstjänst.

Utredningen skall Saknas

- Beakta av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) framtagna analys av omvärld och framtid enligt framtidsstudie 2030 med fokus på kommunal räddningstjänstorganisation.
- Beakta de konsekvenser för räddningstjänstverksamheten som förändringar i Lag om skydd mot olyckor (LSO) innebär avseende ledning, handlingsprogram, riskbild och krav på förebyggande och operativ förmåga.
- Beskriva effekter av de alternativa organisationsformerna.
- Beskriva arbetstidsreglernas påverkan på verksamheten.
- Beskriva och ge analys av nuläge avseende organisation, bemanning, kommunal samverkan, ekonomi, statistik mm.
- Beskriva utredningens överväganden, analys samt ge rekommendation för framtida organisering av räddningstjänsten.

Fokus i uppdraget skall ligga på hur beredskapsorganisationen bör utformas samt hur kommunen skall säkerställa erforderliga förmågor och möta framtida utmaningar. I uppdraget skall också belysas hur en föreslagen framtida lösning påverkar lokalbehovet i kommunens brandstation.

Syftet med uppdraget är att tillföra extern kompetens och struktur som grund för att Skinnskattebergs kommun skall kunna värdera olika alternativ för en effektiv och ändamålsenlig räddningstjänst. Rapporten skall kunna utgöra underlag för beslut om inriktning och organisation av framtidens räddningstjänst i Skinnskattebergs kommun. Kommunen behöver fatta beslut om en långsiktig och hållbar lösning för kommunens räddningstjänstansvar.

1.2 AVGRÄNSNINGAR

I uppdraget har inte ingått att bedöma hur räddningstjänsten i Skinnskatteberg skall organiseras för att kunna hantera höjd beredskap och krig.

2 GENOMFÖRANDE

Uppdraget har genomförts av konsulterna Jan Wisén, Rainar All och Åke Jacobsson vid Prospero Samhällssäkerhet AB under perioden april- juni 2024.

I uppdraget har ingått att ta del av diverse dokumentation, bland annat i form av *Handlingsprogram enligt Lagen om skydd mot olyckor 2023* för Skinnskattebergs kommun. Dessa finns förtecknade under avsnittet *Referenser*.

Utredningen har även genomfört en rad intervjuer. Dessa finns förtecknade under avsnittet *Referenser*.

Utredningen har även gjort platsbesök i kommunen samt besökt brandstationen. I övrigt har utredningen i huvudsak genomförts på distans.

3 NULÄGE

3.1 SKINNSKATTEBERGS KOMMUN

Skinnskattebergs kommun är en av tio kommuner i Västmanlands län. Kommunen har ca 4360 invånare, varav de flesta bor i centralorten. Kommunen tillhör därmed några av landets minsta kommuner avseende antalet invånare. Andelen äldre av befolkningen förväntas öka kommande år. Kommunen har dock en relativt stor geografisk utbredning och omfattar 659 kvadratkilometer. Sommartid ökar antalet invånare, då det inom kommunen finns flera populära områden med fritidshusbebyggelse.

Kommunen består förutom av centralorten Skinnskatteberg, av mindre samhällen, gårdar, omfattande skogsmark samt sjöar och vattendrag.

Kommunen har en långtgående tradition med verksamheter inom gruv- och skogsdrift.

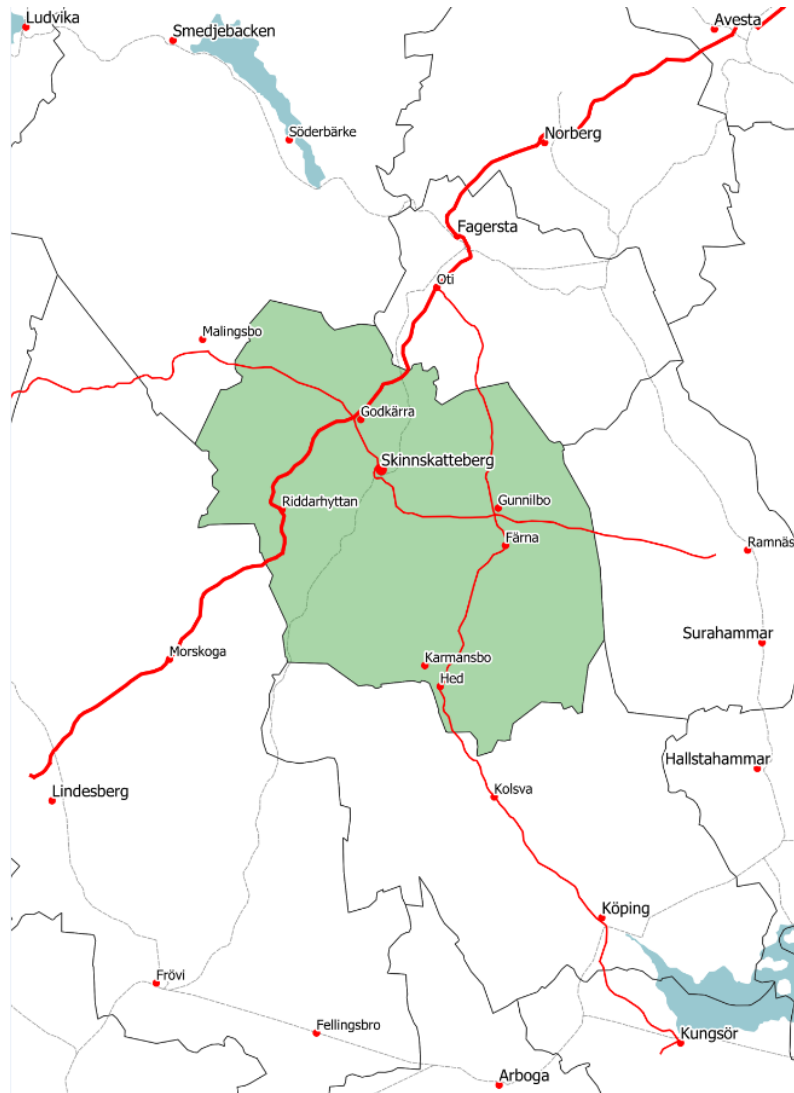
I kommunen finns Statens Lantbruksuniversitetets Skogsmästarskola (SLU).

I övrigt domineras kommunens näringsliv av två större företag inom trävaru- respektive ventilationsbranschen. I övrigt finns ett stort antal mindre företag i varierade branscher.

Riksväg 68 som går från Örebro till Gävle passerar kommunen. Länsväg 233 från Ramnäs passerar genom centralorten och vidare mot Kopparberg. Länsväg 250 förbinder kommunen med Fagersta. Järnvägssträckan Gävle-Hallsberg passerar genom kommunen.

Förutom till de ca 1100 fritidshus som finns i kommunen, kommer många besökare till de många vandrings- och cykelleder samt insjöarna, särskilt under sommarperioden.

Kommunen har i en *Risk- och sårbarhetsanalys 2023* identifierat och analyserat risker för kommunen och kommunens geografiska område.

Ungefärligt avstånd till angränsande kommuners brandstationer: Fagersta (2,5 mil), Smedjebacken (5 mil), Köping (4,5 mil), Lindesberg (5 mil), Surahammar (4 mil) och Ludvika (5 mil)

3.2 RÄDDNINGSTJÄNSTEN I SKINNSKATTEBERG

Räddningstjänsten i Skinnskatteberg bedrivs i egen regi och är organisatoriskt placerad i sektorn Samhällsskydd och beredskap.

Organisationen består av en heltidsanställd räddningschef och därutöver en beredskapsstyrka med RIB-personal om 1+4. Skinnskatteberg samverkar med Nerikes brandkår om en gemensam insatsledarberedskap.

För att säkerställa den övergripande operativa ledningen i enlighet med krav i LSO, ingår Skinnskatteberg i Räddningsregion Bergslagen (se vidare under pkt 3.8).

Totalt finns i organisationen:

- 1 Räddningschef (heltid)
- 2 Insatsledare (deltid, delar beredskap med Lindesberg)
- 4 Styrkeledare (RIB)
- 16 Brandmän (RIB samt 2 Pooltjänster)

I tabellen nedan redovisas antal insatser som räddningstjänsten utfört under åren 2021–2023:

År	LSO	IVPA	Aut.larm	Annan kommun	Bärhjälp	Övrigt	Totalt
2021	41	10	30	4	4	84	173
2022	46	10	28	2	3	119	208
2023	55	10	39	5	3	47	159

Källa: Räddningstjänsten. Under övrigt redovisas inbrottslarm, fellarm, sabotagelarm mm

Merparten av utbildnings- och övningsverksamheten sker inom kommunen. Det finns dock behov av att utveckla faciliteterna för denna verksamhet. Viss utbildning och övning sker genom samverkan med Nerikes Brandkår. Till exempel genomförs grundutbildning för RIB-personalen och vissa befälsutbildningar där. De årliga obligatoriska varma rökövningarna för att upprätthålla rökdykarförmåga, genomförs i Lindesberg.

Service och underhåll av fordon och materiel sker till största delen i egen regi.

I räddningstjänstens tillsynsplan för kommunen finns upptaget ca 35 tillsynsobjekt, som är föremål för tillsyn i enlighet med LSO. Årligen genomförs 5–6 tillsyner beroende på tidsfrister. Genom avtal med Nerikes Brandkår, svarar dessa för det praktiska genomförandet av tillsyn enligt LSO samt även tillsyn- och tillståndsprövning enligt LBE (Lagen om brandfarliga och explosiva varor). Skinnskatteberg informeras om de beslut som fattats i samband med tillsynen och eventuella förelägganden. Detsamma gäller för tillsyns- och tillståndsprövningarna enligt LBE. I övrigt kan Nerikes Brandkår vid behov bistå med kompetens vid andra myndighetsärenden inom det brandförebyggande området.

Två befattningar som beredskapssamordnare ligger organisatoriskt placerad under räddningschefen.

Genomförda medborgarundersökningar visar att räddningstjänsten har ett gott förtroende i kommunen.

3.3 NERIKES BRANDKÅR

Nerikes Brandkår		
Medlemskommuner	Kommun	Innevånare
	Örebro	159 348
	Kumla	22 400
	Hallsberg	16 232
	Lekeberg	8 606
	Laxå	5 497
	Askersund	11 478
	Lindesberg	23 292
	Nora	10 627
	Ljusnarsberg	4 407
	Totalt	261 887
Antal anställda	Ca 500	
Brandstationer	Örebro, heltid två styrkor 1+4, 1+4 Byrsta, heltid 1+4, RIB 1+4 Askersund, RIB 1+4 Fellingsbro, RIB 1+4 Finnerödja, RIB 1+2 Fjugesta, RIB 1+4 Frövi, RIB 1+4 Garphyttan, RIB 1+3 Guldsmedshyttan, RIB 1+4 Hjortkvarn, RIB 1+2 Kopparberg, RIB 1+4 Laxå, RIB 1+4 Lindesberg, RIB 1+5 Nora, RIB 1+4 Odensbacken, RIB 1+3 Pålsboda, RIB 1+3 Vintrosa, RIB 1+3 Vretstorp, RIB 1+2 Räddningsvärn , Glanshammar, Hammar, Hasselfors, Järnboås, Mariedamm, Olshammar, Ramsberg, Rockhammar, Vedevåg, Vinön	
Budget	Ca 188 210 tkr	
Insatser enligt LSO och övrigt/år	Ca. 3000	
Systemledning	Räddningsregion Bergslagen	

Källa: SCB, Daedalos, Nerikes Brandkår

3.4 SÖDRA DALARNAS RÄDDNINGSTJÄNSTFÖRBUND

	Södra Dalarna Räddningstjänstförbund	Innevånare
Medlemskommuner	Avesta	22 932
	Hedemora	15 345
	Fagersta	13 222
	Norberg	5 517
	Totalt	57 016
Antal anställda	Dagtidspersonal 10, varav insatsledare 8 Heltidspersonal 43 RIB personal 110 Räddningsvärn personal 20 Totalt ca 183	
Brandstationer	Avesta (Heltid) 1+1+4 Horndal Hedemora Långshyttan Norberg Fagersta Fors (Räddningsvärn)	
Budget	Nettokostnad ca 62 000 tkr. per år	
Insatser enligt LSO/år	Ca 1200	
Ledningssystem	Räddningsregion Bergslagen	

Källa: Södra Dalarnas Räddningstjänstförbund, SCB, Daedalos, MSB

3.5 RÄDDNINGSTJÄNSTEN DALA MITT

	Räddningstjänsten Dala Mitt	Innevånare
Medlemskommuner	Falun	59 818
	Borlänge	52 178
	Ludvika	26 353
	Säter	11 271
	Gagnef	10 499
	Totalt	160 119
Antal anställda	Dagtidspersonal 40 Heltidspersonal 105 RIB personal 259 Räddningsvårn personal 21 Totalt ca 425	
Brandstationer	Borlänge, heltid 1+5, RIB 1+3 Säter, RIB 1+4 Stora Skedvi, RIB 1+2 Gustafs, RIB 1+2 Gagnef, RIB 1 FIB(SL), 0+4 RIB Mockfjärd, RIB 1FIB(SL), 0+2 RIB Björbo, RIB 1 FIB(SL), 0+2 RIB Falun, heltid 1+5 Bjursås/Grycksbo, RIB 1+2/RIB 2 FIP Enviken, RIB 1+4 Svärdsjö, RIB 1+4 Ludvika, heltid 1+5, RIB0+2 Grängesberg, RIB 0+2 Nyhammar, RIB 0+2 Fredriksberg, RIB 1+4 Sunnansjö, vårn 20 brandvårnspersonal (Bysjöns utbildningscenter)	
Budget	Verksamhetens kostnader ca 207 300 tkr. per 2023	
Insatser enligt LSO/år samt sjukvårdsuppdrag	Ca, 2602 varav 578 sjukvårdsuppdrag.	
Ledningssystem	Räddnings i samverkan, RiS	

Källa: SCB, Räddningstjänsten Dala Mitt, Daedalos, MSB

3.6 RÄDDNINGSTJÄNSTEN MÄLARDALEN

Källa: SCB, Daedalos, Räddningstjänsten Mälardalen, MSB

	Räddningstjänsten Mälardalen, RTMD	
Medlemskommuner	Kommun	Invånare
	Arboga	14 011
	Hallstahammar	16 598
	Kungsör	8 655
	Köping	25 861
	Surahammar	9 841
	Västerås	159 962
	Totalt	235 000
Antal anställda	Ca. 280 anställda	
Brandstationer	Vallby, (heltid) RIL(beredskap)+IL+ 1+4 Öster, (heltid) 1+4 Köping, (heltid) 1+4 Virso, (RIB) 1+4 Surahammar, (RIB) 1+4 Hallstahammar, (RIB) 1+4 När Eriksberg tas i drift våren 2025, 1+6 (Kolbäck och Hallstahammar läggs ner) Kolbäck, (RIB) 0+2 Skultuna, (RIB) 1+4 Arboga, (RIB) 1+4 Kungsör, (RIB) 1+4 Kolsva, (RIB) 0+2 Beslut om 1 FIP from 2025 Ramnäs, (FIP) 1 Kvicksund, (FIP) 1 Samarbetsavtal med Eskilstuna som sköter driften och bemannar. Ön Valen i Hjälmarén, (räddningsvörn)	
Budget	Omslutning ca. 200 000 tkr. per år	
Insatser enligt LSO/år	Ca 2500	
Ledningssystem	Räddningscentral Mitt	

3.7 RÄDDNINGSTJÄNSTEN SMEDJEBACKEN

	Räddningstjänsten Smedjebacken	
Medlemskommuner	Smedjebacken	Innevånare:10900
Antal anställda	3 heltid 28 RIB personal	
Brandstationer	Smedjebacken 1+5 Insatsledare i samverkan med Dala Mitt	
Budget	11,1 mkr	
Insatser enligt LSO/år	Ca 200st/år	
Systemledning	Räddning i samverkan, RiS	

Källa: SCB, Daedalos, Räddningstjänsten Smedjebacken, MSB

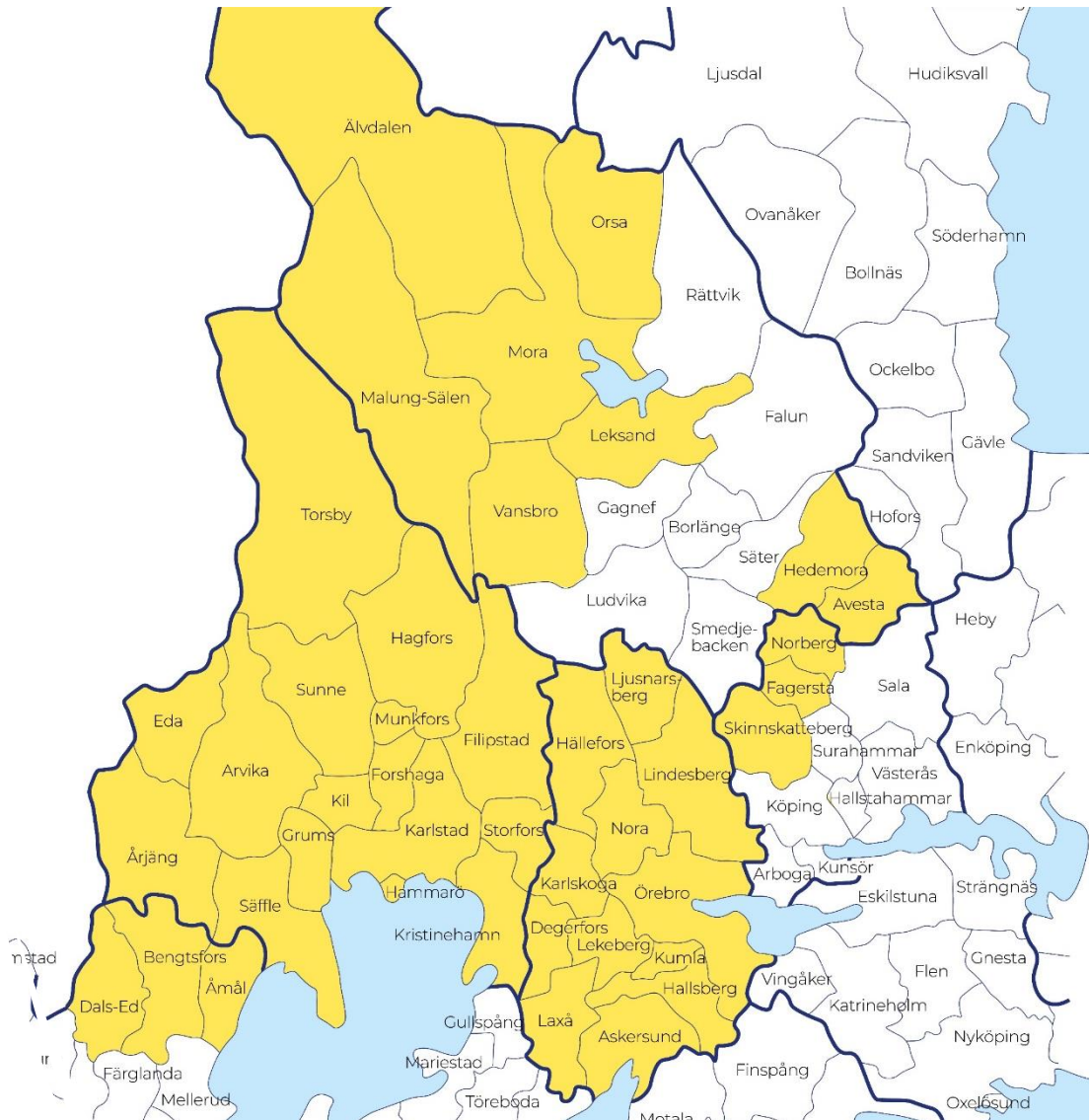
3.8 SAMVERKAN

Sedan 2021 regleras i LSO att den kommunala räddningstjänsten måste säkerställa en ständigt bemannad operativ ledningsfunktion, så kallad systemledning.

Skinnskatteberg ingår i Räddningsregion Bergslagen (RRB), som är en gemensam operativ ledningsorganisation för kommunerna i Värmlands och Örebro samt delar av Dalarna, Västra Götalands och Västmanlands län. Den övergripande larms- och ledningsfunktionen finns i en larm- och ledningscentral som är geografiskt placerad i Örebro. I centralen finns bland annat även SOS Alarm och polisens regionala ledningscentral för region Bergslagen etablerad.

Syftet med RBB är att åstadkomma en effektiv användning av resurser och därmed skapa större förmåga och uthållighet avseende räddningsinsatser. RBB omfattar totalt 42 kommuner med sammanlagt 740 000 invånare. Inom regionen finns 17 räddningstjänster med totalt 110 brandstationer, som tillsammans årligen hanterar ca 7 500 larm.

Samverkan inom RBB innebär goda förutsättningar att hantera regionens beredskap, leda stora insatser, snabbt kunna resursförstärka en drabbad kommun samt hantera flera samtidigt, komplexa och långvariga insatser.

Räddningsregion Bergslagen (RBB)

Räddningstjänsten behöver samverka med många aktörer, både offentliga och privata. Förutom samverkan med närliggande kommunala räddningstjänster, samverkar räddningstjänsten regelbundet med ambulanssjukvården och polisen. Skinnskatteberg tillhör Region Västmanland, som bland annat svarar för hälso- och sjukvården. Skinnskatteberg tillhör lokalpolisområde Norra Västmanland, som ingår i polisområde Västmanland, som i sin tur är en del av polisregion Mitt. I Skinnskatteberg finns en kommunpolis placerad i kommunhuset.

Som en del i uppdraget som geografiskt områdesansvarig, samordnar Länsstyrelsen berörda aktörer inom samverkansstrukturen *Samverkan i U-län*. I denna samverkan deltar bland annat länets kommuner, räddningstjänstförbundet, Polisen, Regionen, SOS Alarm och Sveriges Radio.

3.9 JÄMFÖRELSE MED ANDRA KOMMUNER

Räddningstjänst	Innevånare	Kostnad per innevånare (kolada)	Styrkor heltid	Styrkor deltid	LSO uppdrag	IVPA	Övrigt
Skinnskatteberg	4348	1933 SEK	Skinnskatteberg. Insatsledare (I samverkan med Nerikes Brandkår, Lindesberg)	1+4 Skinnskatteberg	94	10	53
Ödeshög	5279	1733 SEK	3 heltid Ödeshög. Insatsledare (Mjölby var 3 vecka IL i Ödeshög)	1+5 Ödeshög	300	15	15
Ljusnarsberg Medlemskap i Nerikes Brandkår	4407	1442 SEK	-	1+4 Kopparberg	53	16	4
Dals-Ed	4606	1918 SEK	3 heltid Dals-Ed. Insatsledare	1+4 Dals-Ed Nössemark (värm)	92	16	-
Norberg Medlemskap i Södra Dalarnas Räddningstjänstförbund	5517	1135 SEK	-	1+4 Norberg	73	7	13
Ydre	3810	1519 SEK	Insatsledare Tranås Gemensam Rch med Tranås	1+4 Österbymo FiP under införande	100	100 Samt sjukvårdslarm	3-5 Hjälp till ambulans + hemtjänst

Källa: Kolada samt Daedalos och MSB händelserapporter 2023

Siffrorna i tabellen ovan är hämtade från den nationella databasen Kolada, som bygger på den data som respektive kommun har rapporterat in i systemet. Räddningstjänsten i Skinnskatteberg har till utredningen angett att kostnaden per innevånare är 1676 SEK, baserat på en budget på 7,289 MSEK. Skillnaden mot uppgifterna i Kolada uppges bero på att beräkningen i Kolada inkluderar verksamhet inom krisberedskapen. Det har inte varit möjligt att analysera om motsvarande kostnader är inkluderade i övriga kommuner i Koladas tabell. Som beskrivs på annan plats i rapporten är det aldrig helt rättvisande att jämföra olika kommuners kostnader beroende på olika jämförelsefaktorer.

4 DEN KOMMUNALA RÄDDNINGSTJÄNSTEN – ROLL- OCH ANSVARFÖRDELNING

Den kommunala räddningstjänsten, som regleras i LSO (Lag om skydd mot olyckor) är som framgår av namnet ett ansvar för kommunen. Det ansvaret gäller oavsett hur man väljer att organisera sig. Det kan vara i

- egen förvaltningsregi som en egen förvaltning eller del i en gemensam förvaltning,
- civilrättsligt avtal med en eller flera kommuner,
- gemensam nämnd med en eller flera kommuner eller
- som medlem i ett kommunalförbund med en eller flera kommuner.

På regional nivå skall Länsstyrelsen stödja kommunerna i sitt räddningstjänstuppdrag och bidra till en god samverkan. I vissa fall kan Länsstyrelsen företräda den centrala nivån (MSB) på regional nivå. Fram till 2021 svarade Länsstyrelsen för statens tillsyn av den kommunala räddningstjänsten. Denna uppgift överfördes då till MSB.

På central nivå är det MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) som skall stödja den kommunala räddningstjänsten och främja en god utveckling inom området. MSB är sedan 2021 tillsynsmyndighet för den kommunala räddningstjänsten. MSB har också föreskriftsrätt inom vissa områden som till exempel utformningen av kommunernas handlingsprogram, enhetlighet i ledningssystem, utformning av tillsynen mm. Inom andra områden ger MSB ut vägledningar och goda exempel. MSB svarar också för kompetensutbildningen av den kommunala räddningstjänstens personal.

MSB ligger under nuvarande mandatperiod organisatoriskt under Försvarsdepartementet i Regeringskansliet.

5 LAG OM SKYDD MOT OLYCKOR

Lagen om skydd mot olyckor från 2003 har som huvudsyfte att minska antalet olyckor och skador till följd av olyckor. Detta ska ske genom målstyrning i stället för detaljstyrning från statens sida och ge en ökad möjlighet för kommunerna att anpassa sin verksamhet utifrån lokala förhållanden och lokal riskbild. Det förebyggande arbetet ska stärkas och den enskildes ansvar i förhållande till det offentliga ska göras tydligare. Kommunen ska samordna det olycksförebyggande arbetet inom kommunens område samt öka lärandet genom att genomföra olycksorsaksutredningar.

5.1 LAGSTIFTARENS KRAV PÅ SAMVERKAN

I Sverige är det idag vanligt att kommunerna samverkar inom räddningstjänstområdet. Det sker genom civilrättsliga avtal, gemensam nämnd eller kommunalförbund.

Redan i räddningstjänstlagen 1986 uttryckte lagstiftaren tydliga krav på kommunerna att börja samverka vad det gäller räddningstjänst:

7 § Varje kommun skall svara för att åtgärder vidtas inom kommunen så att bränder och skador till följd av bränder förebyggs. Kommunen skall också främja annan olycks- och skadeförebyggande verksamhet i kommunen.

8 § Kommunerna skall ta till vara möjligheterna att utnyttja varandras resurser för räddningstjänsten och för förebyggande verksamhet enligt 7 §.

Motiven var att minska olikheterna inom räddningstjänsten och att höja effektiviteten. Samverkan skulle ske på frivillig väg vad det gäller innehåll och former utan inblandning från statens sida. Lagstiftarens mening var att samverkan inte enbart skulle gälla operativa resurser utan att den även skulle omfatta förebyggande arbete mot bränder och mot skador till följd av bränder.

Den nu gällande lagen om skydd mot olyckor bekräftar att förväntningarna på samverkan kvarstår. Utdrag ur Lagen om Skydd mot Olyckor 2003:

6 § Kommunerna och de statliga myndigheter som ansvarar för verksamhet enligt denna lag skall samordna verksamheten samt samarbeta med varandra och med andra som berörs.

Utdrag ur propositionen bakom Lagen om Skydd mot Olyckor:

"Kommunerna får själva, utan inblandning från staten, bestämma formerna för ett sådant samarbete. Särskilt för mindre kommuner kan det vara en fördel att söka samarbete för att utveckla verksamheten. Det kan t.ex. råda svårighet att anställa personal med särskild kompetens. Ett samarbete kommuner emellan kan då vara en lösning. Samarbete kan ske genom särskilda avtal men också i kommunalförbund eller gemensam nämnd."

5.2 REVIDERAD LAGSTIFTNING

Regeringen överlämnade i juni 2020 en proposition till Riksdagen med förslag på åtgärder för en mer likvärdig och effektiv kommunal räddningstjänst över hela landet. Propositionen grundade sig på den statliga utredningen "En effektivare kommunal räddningstjänst (SOU 2018:54)". Utredningen var en direkt följd av den kritik om brist på samverkan och samordning som framfördes efter den omfattande skogsbranden i Västmanland sommaren 2014. Behovet av ökad förmåga till ledning och samordning förstärktes sedan efter de många skogsbränderna i landet sommaren 2018. Intentionen var att skapa bättre förutsättningar att förebygga olyckor och minska skador till följd av olyckor och inte minst åstadkomma en förbättrad och ökad förmåga samt enhetlighet avseende operativ ledning. Den reviderade lagstiftningen trädde i allt väsentligt i kraft 1 januari 2021 och i sin helhet 1 januari 2022.

Förändringarna handlar främst om:

- starkare statlig styrning av kommunernas förebyggande verksamhet och räddningstjänst.
- krav på kommunerna att ständigt upprätthålla en övergripande ledning av räddningstjänstens operativa verksamhet.
- att flytta tillsynen och stöd över kommunens räddningstjänst från länsstyrelserna till MSB.

- att om kommunerna brister i sina skyldigheter får MSB möjlighet att förelägga kommunerna att åtgärda bristerna.
- att MSB ska få en möjlighet att prioritera och fördela tillgängliga förstärkningsresurser om det finns konkurrerande behov av dem.

Kommunernas mycket stora frihet att själva besluta om den kommunala servicenivån gällande olyckor där kommunen har skyldighet att vidta åtgärder, kvarstår. Dock ska räddningstjänstens förmåga beskrivas tydligare i kommande handlingsprogram. Och statens tillsyn genom MSB skall skärpas.

Kommunen ska i sitt handlingsprogram tydligt kunna beskriva sin förmåga att

- a) genomföra räddningsinsatser för varje typ av sådan olycka,
- b) genomföra flera samtidiga räddningsinsatser,
- c) genomföra omfattande räddningsinsatser och
- d) utöva ledning i räddningstjänsten.

Nu gällande handlingsprogram för Skinnskatteberg för perioden 2022–2025 antogs av kommunfullmäktige, 2021-12-13 §171.

6 FÖRVÄNTNINGAR PÅ DEN KOMMUNALA RÄDDNINGSTJÄNSTEN

Detta avsnitt är ett underlag för bedömningen av hur den kommunala räddningstjänsten behöver utvecklas utifrån förväntad samhälls- och riskutveckling.

6.1 EN FÖRÄNDRAD OCH MER KOMPLEX HOTBILD

En ständigt pågående teknikutveckling innebär ökade möjligheter, men innebär också i vissa fall ökade risker. Nya byggnadskonstruktion, bland annat högre byggnader i trä, ökad användning av solceller på tak och batterier i elbilar, är några exempel på risker som kräver nya kunskaper, metoder och teknik.

Pandemin visade på stora sårbarheter i samhället och visade på behovet av ökad robusthet och redundans, inte minst inom samhällsviktiga verksamheter.

Ett förändrat klimat tenderar att extrema väderförhållanden ökar och blir mer intensiva. Det kan vara alltifrån längre varmare perioder med ökad risk för skogs- och markbränder, intensivare nederbörd i form av regn (höga flöden) och snö. Även perioder med hårda vindar och stormar tenderar att öka.

Under senare år har gängrelaterat våld, med skjutningar och sprängningar och en social oro ökat markant. Detta är inte längre en företeelse bara i de större städerna och kommunerna.

Sverige har för närvarande en förhöjd hotnivå för terroristattentat. Detta i kombination med ett markant försämrat omvärldsläge i vårt närområde, medför att vi behöver ha en beredskap för betydligt allvarigare scenarios än vi tidigare behövt planera för.

6.2 FRAMTIDSSTUDIE 2030 MED FOKUS PÅ KOMMUNAL RÄDDNINGSTJÄNST

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap genomförde 2017 "Framtidsstudie år 2030 med fokus på kommunal räddningstjänst". Studien genomfördes av företaget Kairos Future.

Rapporten bekräftar tidigare framtidsspaningar och tydliggör att räddningstjänsten måste planera och organisera sig för en mer komplex och oförutsägbar miljö. Den framtida omvärld som trenderna målar upp liknar på många sätt nuläget, men är samtidigt helt annorlunda. Det handlar bland annat om att räddningstjänsten måste planera för att hantera delvis nya och mer komplexa risker och omfattande händelser. Exempel på sådana kan vara:

- Flera/många samtidiga händelser
- Händelser som har att göra med nya risker (solceller, nya batterier, ökad elanvändning)
- Väderrelaterade händelser/extremväder (skogsbränder, skyfall, höga flöden, stormar)
- Antagonistiska dåd (sprängdåd, anlagda bränder, terrorhandlingar)

- Det civila försvaret

Enligt vår uppfattning tydliggör framtidsspaningen att räddningstjänsten måste planera för en mer komplex och oförutsägbar miljö. Detta ställer stora krav på kompetens, förmåga, utveckling och förändring.

Efter att denna studie publicerades kan man tydligt se att merparten av dessa bedömda trender redan har blivit en realitet. Tex har klimatförändringarna inneburit fler exempel på extremväder (skogsbränder, stormar, höga flöden och översvämningar). Pandemin har visat på behov av att kunna kraftsamla och prioritera och skapa robusta system som är uthålliga över tid. Och inte minst den säkerhetspolitiska utvecklingen i vårt närområde innebär att vi behöver planera för höjd beredskap, skyddet av civilbefolkningen och hela det civila försvaret som en väsentlig del av totalförsvaret.

Därtill kommer nya utmaningar som t ex:

- Kommunernas ekonomi
- Nå ut med brandförebyggande information till alla medborgare
- Ökad jämställdhet och mångfald inom räddningstjänsten
- Svårigheten att rekrytera och bibehålla RIB-personal
- Rekrytera och bibehålla kvalificerad kompetens inom räddningstjänsten
- Förändrade arbetsvillkor i enlighet med EU-direktiv

För att en mindre räddningstjänst ska klara att möta framtiden, behövs det enligt vår uppfattning en omfattande samverkan vad gäller såväl utveckling av verksamheten, som den faktiska förmågan att hantera nya risker och komplexa händelser. Detta leder till att fler och fler kommuner väljer att samverka genom civilrättsliga avtal eller kommunalförbund. Skinnskatteberg kommun är, och kommer fortsättningsvis att vara, helt beroende av en effektiv och utvecklad samverkan inom räddningstjänstområdet.

6.3 2023 – EN RÄDDNINGSTJÄNST I TIDEN?

De tre räddningstjänstförbunden i landets tre storstadsregioner (Storstockholms brandförvar, Räddningstjänsten Storgöteborg och Räddningstjänsten Syd), genomförde 2011-2012 ett gemensamt projekt i syfte att analysera räddningstjänstens utmaningar i en föränderlig värld. Projektet resulterade i en rapport – ”2030 – En räddningstjänst i tiden?” I likhet med vad som framkom i MSB:s framtidsstudie (se pkt 6.1) har flertalet av de identifierade och bedömda trenderna redan blivit en realitet. När det gäller bedömning av till exempel klimatrelaterade händelser, social oro, upplopp, gängbildningar och terrorhandlingar har utvecklingen gått snabbare än vad som då bedömdes. Dessutom sågs inte det säkerhetspolitiska läget i vårt närområde då som ett reellt hot.

De teman som studerades i rapporten var

- Demografi
- Klimat
- Teknologi och kommunikation
- Samhällsplanering
- Social oro

Framtidens riskbild bedömdes som mer komplex, bland annat avseende byggnadsutformning, användning av ny teknik och mänskligt beteende. Detta resulterade i att projektet identifierade följande utmaningar för räddningstjänsten, för att kunna möta denna utveckling:

- Utveckla metod, taktik och teknik
- Skaffa kunskap om unika hus och komplexa system
- Vara aktiv inom riskhantering
- Möta ett förändrat klimat
- Hantera förändringar i infrastruktur och transporter
- Säkerställa åtkomst till el. och datanätleveranser
- Använda fler sensorer och tolka data
- Selektera information och förstå den nya ordningen av informationsflöden
- Utveckla gränssnittet MTO (Människa, Teknik och Organisation)

- Möta förändringar inom socioekonomi och levnadsförhållanden
- Vara redo för ökande individualisering
- Vara en attraktiv arbetsgivare
- Hantera en eskalerande våldsspiral
- Inhämta och hantera information avseende terror
- Säkerställa ekonomiska medel för verksamheten

6.4 NATIONELLA TRENDER

Kravet på kommunen att ingå i en övergripande ledningssamverkan (systemledning) för räddningstjänsten regleras i LSO (Lag om skydd mot olyckor) och är en följd av utredningen ”*En effektivare kommunal räddningstjänst*” som regeringen tillsatte efter den stora skogsbranden i Västmanland 2014. Behovet tydliggjordes ytterligare efter de omfattande skogsbränderna på flera platser i landet sommaren 2018. Organiserandet i dessa systemledningskluster (för närvarande 18 i landet) har dessutom inneburit att samverkan mellan räddningstjänster i landet har intensifierats. Det kan gälla allt från att ingå i ett kommunalförbund, samverkan genom civilrättsliga avtal eller andra samverkansformer. Detta sammantaget pekar tydligt på ökad samverkan över större geografiska ytor.

Statens styrning och stöd till den kommunala räddningstjänsten har också ökat och bedöms fortsätta i den riktningen. Det handlar om alltifrån statens tillsyn, möjlighet att meddela föreskrifter och ge råd och vägledning. Syftet är främst att stärka den kommunala räddningstjänsten och att likforma verksamheten för att därigenom underlätta samverkan mellan räddningstjänsterna. Denna trend är till viss del den motsatta de intentioner som ursprungligen fanns i LSO, att verksamheten helt skulle organiseras och utformas utifrån de lokala behoven.

En annan trend som också understryker behovet av samverkan, är allt det som behöver göras inom ramen för återuppbyggnaden av ett robust totalförsvaret. Här är det civila försvaret och inte minst räddningstjänsten en viktig del. Kriget i Ukraina visar tydligt på behovet av en robust och uthållig räddningstjänst. Mycket av det planeringsarbete som kommer att behöva göras inom detta område, kommer att samordnas med stöd av MSB:s vägledningar och via de sex nya civilområden som har bildats. Den kommunala räddningstjänsten kommer sannolikt att tillföras betydande resurser i form av civilplikt och mer materiel, för att klara uppdraget under höjd beredskap. Det kommer också att finnas ett behov av utökad kompetens för att klara tillkommande uppgifter under höjd beredskap.

Enligt LSO har räddningstjänsten i stort sett samma uppgifter i fred som under höjd beredskap och krig. Dessutom tillkommer ett antal uppgifter som handlar om att kunna upptäcka, utmärka och röja farliga områden med oexploderad ammunition, indikera, sanera och genomföra andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel samt bistå med första hjälpen och transport av skadade samt för befolkningskyddet.

Den 19 januari 2024 aktiverade regeringen civilplikten. I ett första skede är syftet att stärka den kommunala räddningstjänstens förmåga att agera under höjd beredskap och krig. Förutom att det stärker den kommunala räddningstjänsten, kommer detta även att innebära tillkommande arbetsuppgifter i form av bland annat planering, utbildning och övning.

7 SAMVERKANSALTERNATIV

Enligt kommunallagen finns tre möjliga former för samverkan mellan kommuner, dessa är:

- **Civilrättsliga avtal** där tjänster köps och säljs mellan kommunerna genom separata avtal.
- **Gemensam nämnd** som innebär gemensam politisk organisation och som administreras av och lyder under en värdkommun.
- **Kommunalförbund** som är en specialkommun som bildas för ett specifikt uppdrag, till exempel för en räddningstjänst eller gymnasieskola.

7.1 CIVILRÄTTSLIGT AVTAL

Med civilrättsliga avtal väljs graden av samverkan. Friheten är stor mellan avtalsparterna att välja samverkanslösningar. Exempelvis kan man genom civilrättsligt avtal överlåta förvaltning och hela eller delar av verksamheten till en annan kommun. Det vanliga är avtal om vissa specifika tjänster.

Det krävs dock konsensus från alla inblandade parter för att uppnå samverkan och möjligheten till påverkan är begränsad när avtalet väl är tecknat.

Fördelar	Nackdelar
Stor flexibilitet vad det gäller samverkansområden	Politisk ledning genom konsensus
Enkel administrativ form för samverkan	Samtliga förändringar kräver avtalsförhandling
Stort lokalt inflytande	Lätt att bryta
	Vid gemensam ledning får förvaltningsledningen flera politiska uppdragsgivare

Tabell 1 Fördelar och nackdelar med civilrättsliga avtal

Exempel på kommuner i som idag samverkar genom civilrättsliga avtal är Sala-Heby.

7.2 GEMENSAM NÄMND

Gemensam nämnd är ett alternativ som har funnits i kommunallagen sedan 1997. Till grund för den gemensamma nämnden ska det finnas ett samverkansavtal och ett nämndreglemente. Dessa dokument är obligatoriska och ska godkännas av varje kommunfullmäktige.

Den gemensamma nämnden ingår i värdkommunens organisation och nämnden sorterar under värdkommunens fullmäktige. Det innebär i praktiken att värdkommunen blir anställningsmyndighet och övertar alla anläggningstillgångar d.v.s. såsom det vore en förvaltning, men omfattar flera kommuner.

Nämnden är således ingen egen juridisk person och ska betraktas som vilken nämnd som helst i värdkommunen. Detta betyder bland annat att budgeten fastställs av värdkommunens kommunfullmäktige. Värdkommunen ska upprätta budgeten i samråd med övriga kommuner.

Organisationsformen lämpar sig bäst när få (oftast två) kommuner samverkar. Fördelarna är att det är administrativt enkelt att bilda och att driva då det är en vanlig nämnd. Nackdelarna är att besluten egentligen ligger hos värdkommunens kommunfullmäktige och det kan upplevas att samverkan inte sker på lika villkor.

Idag finns det nio gemensamma nämnder för räddningstjänst för totalt 22 kommuner.

Fördelar	Nackdelar
Möjliggör samverkan över kommungräns där varje part behåller huvudmannskapet	Värdkommunens kommunfullmäktige har beslutsmandatet (ej på samma villkor mellan kommunerna)
Administrativt enkelt att bilda och driva, vanlig nämnd	Värdkommunen övertar anställningsansvaret, anläggningstillgångar mm.
Verksamhetsledning har en tydlig uppdragsgivare	Risk att hamna utanför den kommunala verksamheten i de andra kommunerna
Passar för samverkan mellan ett fåtal kommuner med stort förtroende för varandra	Kommunen (ej värdkommunen) avhänder sig möjligheten att självständigt styra räddningstjänsten. Begränsad insyn och delaktighet
Skalfördelar i ledning och administration	Kan ej användas vid höjd beredskap
Tydliga ekonomiska spelregler	

Tabell 2 Fördelar och nackdelar med gemensam nämnd

Exempel på kommuner som bedriver räddningstjänsten genom ett samverkansavtal och en gemensam nämnd är Uppsala, Tierp och Östhammar.

7.3 KOMMUNALFÖRBUND

Ett kommunalförbund är en specialkommun som medlemskommunerna överlämnar delar av sitt kommunala ansvar till. Merparten av Sveriges kommuner är medlemmar i ett kommunalförbund för räddningstjänsten. Skälen till att bilda kommunalförbund har tidigare många gånger varit ekonomiska. Dock har de verksamhetsmässiga fördelarna fått en framträdande roll vid de förbundsbyggnader som skett på senare år. Genom att utnyttja samordningsvinster uppnår man en mer kostnadseffektiv verksamhet än om varje enskild kommun bedriver sin egen verksamhet. Man möjliggör också en kompetenshöjning (särskilt för de mindre kommunerna) och därmed också förutsättningar för en bättre kvalitet i verksamheten, stärkt förmåga och ökad robusthet. I ett kommunalförbund finns det oftast ekonomiska förutsättningar att rekrytera specialistkompetens för olika verksamhetsområden och att erbjuda olika former av kompetensutveckling och karriärvägar. En större organisation, som ett kommunalförbund ofta innebär, har också bättre förutsättningar att bedriva ett viktigt utvecklingsarbete, såväl för egen del som att medverka i nationella utvecklingsprojekt. Jämfört med andra samverkansformer kan kommunalförbund ge större inflytande och bättre uppfylla krav på demokrati och möjlighet till löpande politisk styrning.

Kommunalförbundet blir anställningsmyndighet och övertar anläggningstillgångarna. Ekonomierna behöver jämföras då kommunerna ibland har olika redovisningsprinciper för vad som redovisas på förvaltningen respektive kommuncentralt.

Det finns en risk att ett kommunalförbund fjärrar sig från den övriga kommunala verksamheten, vilket kan vara problematiskt då räddningstjänsten måste betraktas som en del av den kommunala verksamheten. Det måste därför skapas förutsättning för en god samverkan mellan förbundet och alla medlemskommuner. I förbundsordningen bör detta förhållningsätt skrivas in. Vid utformningen av räddningstjänstorganisationen måste man skapa möjligheter för en god lokal samverkan den övriga kommunala verksamheten. Medlemskommunerna måste känna räddningstjänsten som sin räddningstjänst och inte en fristående organisation.

En kritisk synpunkt på kommunalförbund som ibland förs fram, är att den politiska styrningen är koncentrerad till ett fåtal politiker. Men det går även att vända på detta resonemang. I normalfallet är det sällan några ärenden om räddningstjänsten på kommunstyrelsens bord. Med en särskild organisation för räddningstjänsten kan det skapa förutsättningar för ett större engagemang med särskilt utsedda politiker. Ett kommunalförbund kan politiskt styras av en direktion eller en kombination av förbundsstyrelse och förbundsfullmäktige. En direktion innebär en förenklad form som ersätter både förbundsstyrelse och förbundsfullmäktige och därmed med ett färre antal förtroendevalda. Merparten av landets kommunalförbund har en direktion som politisk styrform.

Idag finns det 35 kommunalförbund för räddningstjänsten med 170 medlemskommuner. Som jämförelse kan nämnas att det idag finns ca 142 räddningstjänstorganisationer och att 192 av landets 290 kommuner ingår i någon form av gemensam organisation (kommunalförbund eller gemensam nämnd).

Fördelar	Nackdelar
Tydlig politisk ledning, egen juridisk person	Risk att hamna utanför den kommunala verksamheten Krävs en tydlig styrning från medlemskommunerna
Långsiktigt engagemang	Kommun avhänder sig möjligheten att direkt självständigt styra räddningstjänsten
Skalfördelar i ledning och administration	Maktkoncentration till ett fåtal politiker, beroende på vilken styrform man väljer (direktion eller förbundsstyrelse/förbundsfullmäktige)

Tydliga ekonomiska spelregler	
Förvaltningsledning har en tydlig uppdragsgivare	
Skapar förutsättningar för ett större engagemang med särskilt utsedda politiker.	
En gemensam organisation	
Politiker som ges möjlighet att koncentrera sig på räddningstjänstfrågor (Om räddningstjänsten hanteras inom kommunstyrelsen, teknisk nämnd eller liknande, tenderar frågorna att inte få önskvärd uppmärksamhet)	
Ökade förutsättningar till rekrytering av kvalificerad kompetens för ledning och olika verksamhetsgrenar	
Ökad förmåga, uthållighet och robusthet inom alla verksamhetsområden	

Tabell 3 Fördelar och nackdelar med kommunalförbund

Exempel på kommunalförbund för räddningstjänsten är Södra Dalarnas Räddningstjänstförbund, Räddningstjänsten Dala Mitt, Räddningstjänsten Mälardalen, Räddningstjänsten Enköping-Håbo och Nerikes Brandkår.

8 ARBETSTIDSREGLERNAS PÅVERKAN PÅ VERKSAMHETEN

Från och med 2023-10-01 gäller som huvudregel att alla medarbetare i kommuner och regioner ska ha minst 11 timmars sammanhängande dygnsvila under varje 24-timmarperiod och att arbetspass ska följas av dygnsvila.

Sedan 2007 har det funnits ett EU-direktiv kring arbets- och vilotider som Sverige inte implementerat i de centrala kollektivavtalen, det s.k. arbetstidsdirektivet. För att inte riskera att Sverige skulle få sanktionsavgifter valde därför SKR och Sobona samt avtalsbärande parter att behandla dessa under 2023. Resultatet av denna överenskommelse blev att räddningstjänstpersonal inte kan tjänstgöra 24-timmarspass. Merparten av detta regleras i AB och bilaga R och är främst tillämplbart för heltidsanställd brandpersonal.

En farhåga som finns berör personal som har en RIB-anställning i samma kommun eller kommunalförbund som personen även är heltidsanställd inom. Risker är då att ett larm under jourtid kan påverka dygnsvilan, vilket kan innebära att aktuell person inte kan påbörja ett arbetspass i huvudanställningen inom kommunen som planerat. Beroende på tolkning finns det risk att det inte längre går att kombinera en heltidsanställning med anställning som RIB utan att det blir problem.

Arbetsgivare som är både huvudarbetsgivare och arbetsgivare i RIB-anställningen behöver beakta de skärpta reglerna i förhållande till dygnsvilan i huvudanställningen. Det är dock fullt möjligt att som kommunalt anställd även ha beredskap som RIB, då beredskapstiden ej är att betrakta som arbetstid. I händelse av larm under dygnsvilan ska den kompenserande vilan omhändertaras när beredskapsperioden är över. De tolkningar som görs är att det sannolikt är enklare att kombinera RIB-tjänsten med en annan huvudarbetsgivare än primärkommunen (t ex ett kommunalförbund eller en privat arbetsgivare). Detta riskerar att ytterligare försvåra ett redan svårt rekryteringsläge av RIB-personal.

9 TIDIGARE UTREDNINGAR

9.1 UTREDNING OM RÄDDNINGSTJÄNSTENS ORGANISATION

2008 diskuterades förutsättningarna för att Skinnskatteberg skulle söka medlemskap i Södra Dalarnas Räddningstjänstförbund. Skinnskattebergs krav vid ett medlemskap var då bland annat:

- Bibehållen brandstation i kommun
- Bibehållen beredskapsstyrka i kommunen
- Fordon och materiel enligt nuvarande nivå
- Tillgång till brandingenjörskompetens, som sakkunnig vid till exempel plan- och byggprocesser
- Lokal närvaro i kommunen (platschef)
- Utbildning i skolans åk 5 avseende brandskydd

Diskussionerna fördes mellan förtroendevalda och tjänstemän i kommunen och i Södra Dalarnas Räddningstjänstförbund, men resulterade inte i någon djupare analys eller närmare förhandlingar.

9.2 OM- OCH TILLBYGGNAD AV BEFINTLIG BRANDSTATION

Nuvarande brandstation är byggd på 1950-talet och uppfyller inte dagens krav på en modern brandstation.

Rent allmänt kan det konstateras att lokalerna för till exempel fordon och materiel, personalutrymmen, utrymmen för fysisk träning mm är trånga och till viss del otidsenliga.

Funktionella utrymmen för personalens omklädning och hygien för såväl män som kvinnor saknas. Dessutom är det i befintliga lokaler svårt att uppfylla kriterierna för "friska brandmän", dvs förutsättningarna att hantera kontaminerad beklädnad och materiel på ett för personalens hälsa säkert sätt.

Frågan om en ny brandstation har diskuterats i drygt 10 år. Olika lösningar har varit aktuella, en ny brandstation på en ny plats, eller på befintlig plats samt om- och tillbyggnad. 2019 startade ett projekt i syfte att bygga en ny brandstation på en ny plats. Även förutsättningarna att bygga om och bygga ut nuvarande brandstation har utretts. På grund av en överklagan av ett beslut i kommunfullmäktige, kunde det planerade projektet inte fullföljas.

Sweco genomförde i mars 2024 en riskbedömning av verksamheten i den befintliga brandstationen. Uppdraget var att bedöma skicket på befintlig brandstation med hänsyn till verksamhetens behov och den fysiska arbetsmiljön. Resultatet av Swecos utredning pekar på ett stort antal brister i nuvarande lokaler och att det inte är möjligt att åtgärda dessa inom den befintliga brandstationen. Antingen krävs omfattande tillbyggnad eller en helt ny brandstation.

En nyligen genomförd skyddsron har påvisat stora brister i den fysiska arbetsmiljön som för närvarande föremål för en utredning.

Det finns hos personalen en stor oro att lokalfrågan skjuts framåt och att man inte åstadkommer en långsiktigt hållbar lösning. Samtidigt upplever vi en stark lojalitet hos personalen för verksamheten och man framhåller den positiva andan som möjligheten till kamratliga samvaro och fysisk träning på brandstationen innebär.

10 ANALYS AV RÄDDNINGSTJÄNSTEN I SKINNSKATTEBERG

Skinnskatteberg är en av landets mindre kommuner och bedriver räddningstjänsten i egen förvaltningsregi. Skinnskatteberg angränsar till fyra räddningstjänster som bedrivs i kommunalförbund och en som bedrivs i egen regi.

Vi bedömer att räddningstjänsten i kommunen är välskött och har en ekonomi i balans, men organisationen är sårbar, då det enbart finns en heltidsanställd person (räddningschefen).

Den brandförebyggande verksamheten hanteras genom ett avtal med Nerikes Brandkår, men organisationen saknar egen brandingenjörskompetens inom området. Räddningschefen har formell

kompetens inom det brandförebyggande området, men då denna är den enda heltidsanställda i organisationen bedöms verksamheten som sårbar.

Kommunens storlek innebär svårigheter att möta framtida krav och utmaningar med erforderlig kompetens och förmåga. Därtill kommer också behovet av att bygga upp en räddningstjänst som ska klara av de särskilda utmaningar som höjd beredskap och krig innebär.

Räddningstjänsten i Skinnskatteberg har, till skillnad mot flertalet andra kommuner i landet, förhållandevis lätt att rekrytera RIB-personal. Detta beror till stor del på att det i centralorten finns två större företagsetableringar med relativt många anställda.

Prospero anser att det är viktigt att det fortsatt, oavsett organisationsform, finns en lokal närvaro av räddningstjänsten (förutom erforderlig beredskapsstyrka) i kommunen. Detta för att kunna hantera olika verksamhetsfrågor som till exempel tillsyn, frågor från allmänheten, samverkan med övriga kommunala verksamheter mm. Det är också viktigt att räddningstjänsten är delaktig i kommunens arbete med krisberedskap och det civila försvaret.

Om kommunen väljer att ingå i ett kommunalförbund, är det angeläget att säkerställa att kommunen genom den politiska styrningen och medverkan på tjänstemannanivå, säkerställer insyn och möjlighet att påverka och vara delaktig i verksamhetens inriktning och utveckling.

10.1 IDENTIFIERADE STYRKOR

- Räddningstjänsten har en god grundförmåga att hantera vanligt förekommande olyckor utifrån den lokala riskbilden och i enlighet med vad som anges i kommunens handlingsprogram.
- Genom anslutning till RRB har kommunen tillgång till kvalificerad övergripande operativ ledning samt förstärknings- och specialistresurser. Denna samverkan innebär att räddningstjänsten har god uthållighet och robusthet vid komplicerade, långvariga och flera samtidiga händelser.
- Räddningstjänsten har en kunnig och intresserad personal, som uppvisar stark lojalitet och stolthet för uppdraget.
- Personalen upplever delaktighet i verksamheten och de korta beslutsvägarna som en mindre organisation innebär, förstärker detta.
- Räddningstjänsten har förhållandevis lätt att rekrytera RIB-personal.
- Räddningstjänsten har en bra standard på fordon och materiel.
- Vi bedömer att verksamheten bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt.

10.2 IDENTIFIERADE SVAGHETER

- Räddningstjänsten har endast en heltidsanställd medarbetare (räddningschefen), vilket gör organisationen extremt sårbar.
- Räddningstjänsten saknar idag egen brandingenjörskompetens, vilket vore önskvärt, inte minst i den brandförebyggande verksamheten och som stöd i kommunens plan- och byggprocesser. Storleksmässigt jämförbara kommuner, har generellt svårt att rekrytera och behålla brandingenjörskompetens.
- Räddningstjänsten saknar specialistkompetens inom flera verksamhetsområden, vilket är naturligt med tanke på organisationens storlek och det endast finns en heltidsanställd. Det innebär svårigheter att täcka hela verksamhetsområdet från den brandförebyggande verksamheten, metodutveckling, drift och underhåll, utbildning och övning mm.
- Brandstationen är otidsenlig och inte helt anpassade efter verksamhetens behov. Det är till exempel i befintliga lokaler svårt att uppfylla kriterierna för "friska brandmän", dvs förutsättningarna att hantera kontaminerad beklädnad och materiel på ett för personalens hälsa säkert sätt.
- Räddningstjänsten har idag begränsade möjligheter att bedriva en effektiv utbildnings- och övningsverksamhet.

11 ALTERNATIVA VAL FÖR FRAMTIDA ORGANISERING

Skinnskattebergs kommun kan välja mellan följande organisatoriska alternativ för sin räddningstjänst:

- Fortsatt verksamhet som idag, som en del av annan förvaltning, eller som en egen förvaltning i kommunen.
- Utöka samverkan med en eller flera grannkommuner, genom civilrättsliga avtal
- Medlemskap i något av de närliggande kommunalförbunden.

11.1 FORTSATT VERKSAMHET I EGEN REGI SOM EGEN FÖRVALTNING ELLER DEL AV ANNAN FÖRVALTNING

Vi bedömer att fördelarna med en egenregiverksamhet för en kommun med Skinnskattebergs storlek, i jämförelse med andra alternativ är relativt få. Vid en verksamhet i egen regi är det vår bedömning av räddningstjänsten behöver tillföras förmågor och att de ekonomiska ramarna säkerställs i syfte att även långsiktigt kunna leverera en godtagbar räddningstjänst inklusive den brandförebyggande verksamheten. En sådan förmåga är till exempel fortsatt tillgång till brandingenjörskompetens.

Riskerna finns framför allt kopplade till den sårbarhet som alla mindre organisationer har. I Skinnskattebergs fall är detta särskilt påtagligt, då organisationen endast ha en heltidsanställd medarbetare i form av räddningschefen.

Kompetensförsörjningen är ofta en stor utmaning för de mindre räddningstjänsterna, då större räddningstjänstorganisationer ofta kan erbjuda tjänster med spetskompetensansvar och en annan kompetensutveckling.

En utökad samverkan med angränsande kommuner kan till viss del motverka ovanstående, men organisationen kommer dock fortfarande att vara sårbar och ha begränsade resurser och förmågor för att klara framtida utmaningar.

11.2 UTÖKA SAMVERKAN MED EN ELLER FLERA GRANNKOMMUNER, GENOM CIVILRÄTTSLIGT AVTAL ELLER GEMENSAM NÄMND

För att säkerställa erforderlig kompetens, förmåga och robusthet, kan Skinnskatteberg träffa avtal med någon eller några av de angränsande räddningstjänstorganisationerna om vissa funktioner. Detta bedöms särskilt påtagligt, då Skinnskatteberg saknar tillgång till egen brandingenjörskompetens för den brandförebyggande verksamheten.

Vi bedömer inte att alternativet med en gemensam nämnd är aktuellt för Skinnskatteberg.

11.3 MEDLEMSKAP I NÅGOT AV DE NÄRLIGGANDE KOMMUNALFÖRBUNDEN.

Ett annat alternativ är att Skinnskatteberg söker medlemskap i något av de närliggande kommunalförbunden. Det finns flera olika exempel på kommunalförbund, vars medlemskommuner rent geografiskt inte gränsar till varandra. Vi bedömer dock att de negativa effekterna av detta normalt inte uppväger fördelarna. Vår bedömning är att samtliga kommuner som ingår i ett kommunalförbund i normalfallet bör gränsa till varandra.

Med detta resonemang är det då enbart Nerikes Brandkår, Räddningstjänsten Dala Mitt, Södra Dalarnas Räddningstjänst och Räddningstjänsten Mälardalen, som kan vara aktuellt för Skinnskatteberg.

12 BEDÖMNING OCH SLUTSATSER

12.1 BEHOVET AV UTÖKAD SAMVERKAN

Vår samlade bedömning är att Skinnskatteberg bör söka en mer utvecklad samverkan för att långsiktigt lösa räddningstjänstupdraget. Såväl ny lagstiftning, ökade krav från staten samt den förändrade risk- och

hotbilden i samhället (till exempel åldrad befolkning, mer komplexa byggnationer, nya risker i samhället, ökad sårbarhet och större beroenden samt ett försämrat säkerhetspolitiskt läge) innebär att alla kommuner (och i synnerhet de mindre) måste samverka i betydligt större omfattning än idag.

Vår bedömning är att det inte är en långsiktig hållbar lösning att bedriva räddningstjänsten helt i egen regi i Skinnskatteberg. Detta förutsatt att inte avsevärda resurser och ny kompetens tillförs.

Tillgång till hög kompetens, specialistfunktioner, kvalificerade stödfunktioner, bättre upphandlingsvillkor och ökade möjligheter för specialisering och karriärmöjligheter för medarbetare, är några av de verksamhetsfördelar som en utökad samverkan eller ett medlemskap i ett större kommunalförbund skulle medföra för Skinnskatteberg. En utökad samverkan eller anslutning till en större organisation skulle innebära stora samordnings- och kompetensvinster, till exempel när det gäller den brandförebyggande verksamheten. Vi bedömer också att det skulle gynna, tillföra kompetenser och medföra ett ökat stöd till kommunens övriga verksamheter inom krisberedskapen och det civila försvaret.

Som en följd av det försämrade säkerhetspolitiska läget kommer landets totalförsvaret att behöva förstärkas avsevärt. Staten aviserar ökade anslag för att stärka såväl det militära som det civila försvaret. Merparten av dessa satsningar inom det civila försvaret, kommer att behöva göras på lokal och regional nivå. Som en del i det civila försvaret på lokal nivå behöver räddningstjänsten under höjd beredskap stärkas, planeras och förberedas. Den återaktiverade civilplikten kommer till del att bidra till den nödvändiga förmågehöjningen. Det kommer att innebära tillkommande uppgifter och krav på såväl utbildning, övning, planering som ny materiel. Även här bedömer vi att utökad samverkan eller ett medlemskap i ett större kommunalförbund skulle medföra positiva fördelar för Skinnskatteberg.

Vi bedömer att det i första hand är verksamhetsfördelar i form av stärkt kompetens och större robusthet att möta framtidens utmaningar som talar för en utökad samverkan eller ett medlemskap i ett större kommunalförbund. Över tid är vår bedömning också att det är fördelaktigt ur ett ekonomiskt perspektiv.

Skinnskatteberg behöver dock säkerställa att det vid en sådan lösning även framledes finns dagtidsanställd personal på brandstationen, som till vardags kan hantera verksamhetsfrågor, tillsyn, frågor från allmänheten, samverkan med övriga kommunala verksamheter mm.

Oavsett vilken organisationsform Skinnskatteberg väljer att bedriva sin framtida räddningstjänst i, kommer kommunen alltid att ha behov av att samverka med angränsande kommuner/kommunalförbund. Det gäller särskilt den operativa verksamheten, där principen att den hjälpsökande alltid skall få den snabbaste hjälpen oavsett kommungräns, är vägledande.

För att säkerställa den kompetens och robusthet som beskrivs ovan, bedömer vi att detta i första hand kan säkerställas genom medlemskap i något av de närliggande kommunalförbunden. I andra hand kan detta ske genom civilrättsliga avtal med någon av de närliggande organisationerna. Det kan till exempel gälla den brandförebyggande verksamheten, metodutveckling och utbildnings- och övningsverksamheten. Vi bedömer att organisationen idag har en begränsad kompetens och förmåga att hantera den regelbundna tillsynen och de vanligt förekommande uppgifterna inom den brandförebyggande verksamheten. Därtill kommer också behovet av att medverka i kommunens plan- och byggprocess och det risk- och sårbarhetsreducerande arbetet. Organisationen behöver också säkerställa att man följer med samhällets riskutveckling och möter den med att utveckla effektiva metoder, ändamålsenlig teknik och nödvändig taktik. Ett medlemskap i något av kommunalförbunden ger också ökad tillgång till materielvård, service, underhåll, lagerhållning samt upphandling och inköp.

Grunden för ett medlemskap i ett kommunalförbund är att samtliga medlemmar känner att man vinner såväl ekonomiskt som kompetens- förmåge- och verksamhetsmässigt. Ett medlemskap i något av de större kommunalförbunden innebär också att man medverkar och får tillgång till ett nationellt sammanhang.

12.1.1 FARHÅGOR

Farhågor som ofta förs fram när medlemskap i ett kommunalförbund diskuteras, är till exempel

- Det blir dyrare
- Lokalt inflytande och delaktighet försvinner
- Nyare fordon och materiel flyttas till någon annan plats

- Det blir svårare att rekrytera och bibehålla personal
- Det går inte att utföra samma arbetsuppgifter som idag
- Den heltidsanställda personalen flyttas till annan ort
- Personalen kommer inte att ha samma möjligheter till samkväm och liknande aktiviteter

Vår erfarenhet är att dessa farhågor ofta är överdrivna eller direkt felaktiga. Över tid innebär ett medlemskap i ett kommunalförbund oftast lägre kostnad för medlemskommunerna. Det handlar främst om en betydligt lägre kostnadsökning, än om verksamheten skulle varit kvar i egen regi. I det fall det har blivit dyrare för en kommun som gått in i ett kommunalförbund, handlar det som regel om att nivån på kommunens räddningstjänst varit alltför låg, avseende till exempel förmåga, fordon och utrustning samt kompetensnivå.

I kommunalförbundens förbundsordningar regleras hur inflytande och delaktighet skall säkerställas. Det handlar till exempel om ledamöter och ersättare i en förbundsledning och hur samråd med kommunens förtroendevalda och ledande tjänstemän regelbundet genomförs och formaliseras.

Enligt vår erfarenhet är det mycket ovanligt att fordon och materiel flyttas från en kommun i samband med medlemskap i ett kommunalförbund.

Rekrytering av framförallt RIB-personalen, måste alltid vara en lokal fråga, där dialog med kommunen och det lokala näringslivet är avgörande. Däremot kan tillgången till kompetens och erfarenhet i en större organisation vara behjälpliga vid lokala rekryteringsaktiviteter.

Frågan om vilka tillkommande arbetsuppgifter som utöver LSO-uppdraget skall överföras till ett kommunalförbund, blir normalt en fråga för förhandling vid medlemsansökan. Normalt kan uppgifter som ligger nära kärnuppdraget, fortfarande utföras. Exempel på sådana uppdrag kan vara IVPA, lyft- och bärhjälp till ambulansen eller hemtjänsten mm.

Lokal närvaro är viktig för den kommunala räddningstjänsten. Det handlar till exempel om att allmänheten skall kunna få råd och hjälp, samverka med andra kommunala verksamheter, tillsyn enligt LSO, daglig drift på brandstationen, närheten till RIB-personalen mm. Vår bedömning är att kommunen vid en förhandling om medlemskap skall ställa krav på fortsatt närvaro dagtid vardagar på brandstationen.

Vi känner inte till några exempel där personalen inte har fått möjlighet att bibehålla möjlighet till sammankomster, fysisk träning, samkväm, julfester och liknande aktiviteter, när räddningstjänsten gått in i ett kommunalförbund.

12.2 EKONOMI

Det blir aldrig helt rättvisande att på ett enkelt sätt jämföra kostnadsbilden för olika räddningstjänster. I de kommuner där räddningstjänsten ingår i den kommunala förvaltningen, är ofta kostnader för till exempel administrativt stöd, HR, löneadministration, IT-stöd, upphandling, juridiskt stöd, pensionsavsättningar och fastighetskostnader, redovisade kommuncentralt.

I räddningstjänstförbund finns oftast dessa kostnader inom förbundet, men även här kan det skilja sig åt. I några fall köps delar av dessa tjänster från någon eller några av medlemskommunerna. Det ser också väldigt olika ut var kostnader för pensionsavsättningar redovisas och vem som äger fastigheterna. I vissa fall ägs fastigheterna av förbundet och i andra tillhandahålls och hyrs dessa av medlemskommunerna.

Sammantaget innebär det att det är svårt att ge en rättvisande jämförande bild. Generellt kan dock sägas att de kommuner som bedriver sin räddningstjänst i ett kommunalförbund, över tid har en lägre kostnad för räddningstjänsten, än de som bedriver den i egen regi. Stordriftsfördelarnas synergieffekter gör framför allt att dessa kommuner har en betydligt lägre kostnadsutveckling än motsvarande i egen regi. Det ska också ställas mot att en kommun som går in i ett kommunalförbund, får tillgång till kompetens och resurser som man själv inte kan skaffa eller upprätthålla. För de kommuner som väljer att gå in i ett kommunalförbund innebär det dock initiala kostnader den första perioden som en följd av till exempel att märka om fordon, fastigheter och beklädnad samt IT-anpassningar.

I tabellen under 3.9 anges kostnader per invånare för ett antal jämförbara kommuner. Några är kommuner som bedriver räddningstjänsten i egen regi och några är kommuner som ingår i kommunalförbund.

Eftersom det finns en rad olika faktorer som påverkar kostnaderna (kommunens geografi, riskbild mm) så är det inte helt rättvisande att göra jämförelserna utan närmare analys.

Räddningstjänsten i Skinnskatteberg har en ekonomi i balans och kostnaderna är till stor del strukturellt betingade. Kommunens yta är relativt vidsträckt, samtidigt som invånarantalet är lågt sett till kommunens yta och kommunen kommer alltid oberoende organisationsform att behöva en lokal beredskap. Det innebär att det finns få möjligheter att väsentligt sänka kostnaderna för räddningstjänsten. En mindre organisation har ofta utmaningar, exempelvis när det gäller kompetensutveckling och redundans samt oftast högre kostnader för investeringar, utrustning och materiel kopplat till en lägre volym

12.3 BRANDSTATIONEN

Som beskrivs under pkt 9.2 uppfyller inte brandstationen dagens krav på en modern brandstation.

Rent allmänt kan det konstateras att lokalerna för till exempel fordon och materiel, personalutrymmen, utrymmen för fysisk träning mm är trånga och till viss del otidsenliga.

Funktionella utrymmen för personalens omklädning och hygien för såväl män som kvinnor saknas. Dessutom är det i befintliga lokaler svårt att uppfylla kriterierna för "friska brandmän", dvs förutsättningarna att hantera kontaminerad beklädnad och materiel på ett för personalens hälsa säkert sätt.

Valet av organisationsform påverkar endast marginellt behovet av lokaler. Oavsett om Skinnskatteberg fortsatt bedriver räddningstjänsten i egen regi eller väljer att samverka genom medlemskap i något av de närliggande kommunalförbunden, kommer behovet av en lokal brandstation att kvarstå. Det kommer att behövas garageplatser, förråd, utrymmen för personalens omklädning, hygien och fysisk träning, lokaler för utbildning och sammankomster samt kontorsutrymmen.

De utrymmen som möjligen kan minska något om Skinnskatteberg ingår i en större organisation, är utrymmen för service, underhåll och förrådshållning. Men det är enbart marginella ytor, då en del av såväl service, underhåll och förrådshållning även framgent behöver finnas lokalt.

Vi bedömer att det oavsett val av organisation är angeläget att snarast hitta en långsiktig hållbar lösning för räddningstjänstens lokalbehov. Att fortsätta göra smärre förbättringar inom nuvarande lokaler, bedöms inte som en hållbar eller kostnadseffektiv lösning.

Vi rekommenderar kommunen att närmare undersöka om det går att samlokalisera en ny brandstation med annan kommunal verksamhet med likartade behov. Ett exempel skulle till exempel kunna vara kommunens hemtjänst, som också har behov av garageplatser, tvätthall, omklädningsrum, personalutrymmen, konferensrum, utrymme för fysisk träning mm.

De nya förutsättningarna och kraven på en räddningstjänst under höjd beredskap, tydliggör behovet av en decentraliserad verksamhet, där den lokala närvaron och förmågan till autonom verksamhet, kommer att vara viktig.

12.4 OPERATIV ORGANISATION

12.4.1 RIB-ORGANISATIONEN

Rekrytering av RIB-anställda är ett nationellt problem och där Skinnskatteberg utmärker sig genom att det är förhållandevis lätt att rekrytera brandmän till organisationen.

Förr fanns ofta en arbetsgivare i form av en större industrietablering eller liknande, på orten som utgjorde merparten av rekryteringsunderlaget. Dessa finns som regel inte kvar idag eller är betydligt mindre än förr. Även här utmärker sig Skinnskatteberg, genom att i centralorten ha två relativt stora företagsetableringar, som till stor del personalförsörjer RIB-organisationen.

Idag sker en betydligt större pendling mellan bostadsort och arbetsplats. Många är dessutom rörliga i sitt arbete och rör sig inom ett stort geografiskt område vid arbete. Idag prioriteras också fritid och familjelivet i betydligt större utsträckning än tidigare. På många mindre orter minskar också antalet invånare i arbetsför ålder.

På vissa håll kan man på grund av omvärldsläget, se ett ökat intresse för att medverka i olika samhällsviktiga verksamheter. Till exempel ser Hemvärnet och de frivilliga försvarsorganisationerna ett ökat intresse. MSB har också de senaste åren vidtagit en rad åtgärder för att stödja kommunerna i detta arbete, bland annat genom att ta fram strategier och vägledningar i syfte att underlätta rekrytering samt bibehålla och kompetensutveckla RIB-personal.

Det finns också exempel på hur man kan bredda rekryteringsunderlaget, hitta nya former genom flexibla lösningar och att attrahera grupper som inte tidigare känt att brandmannajobbet skulle vara möjligt.

Idag är kommunen ofta den största arbetsgivaren på orten. Skinnskatteberg kommun har till exempel ca. 400 anställda. Alla har naturligtvis inte arbete som går att kombinera med beredskap, fysiska förutsättningar eller boende så att man kan upprätthålla beredskap. Att säkerställa beredskapen är ett ansvar för kommunen, oavsett organisationsform. Många kommuner underlättar för och uppmanar sina anställda att även arbeta som RIB. Många av de kommunala arbetsplatser som finns på mindre orter är kvinnodominerade (till exempel inom barnomsorg, äldreomsorg, hemtjänst, skola). Där finns många potentiella brandmän, som kan tillföra räddningstjänsten eftertraktad kompetens, som till exempel erfarenhet från vården. De nya arbetstidsdirektiven, som beskrivs på annan plats i rapporten, försvårar dock till viss del att kommunalt anställda även har en anställning som RIB-personal i samma kommun.

Allmänhetens bild av vem som kan vara brandman och vad yrket innebär är inte alltid helt korrekt. Det innebär till exempel att kvinnor och personer med en annan etnisk bakgrund eller de som har kommit en bit upp i medelåldern, inte ser sig själva som potentiella brandmän.

Det finns också exempel på där en utvecklad samverkan med mindre företag, butiker mm på orten, har lett till ett breddat rekryteringsunderlag och där arbetsgivarna ser att en RIB-anställd snarare är en tillgång i den egna verksamheten, än en belastning.

Återuppbyggnaden av det civila försvaret kommer att innebära ett ökat behov av antalet brandmän (heltid, RIB, räddningsvårn och civilpliktiga).

En bidragande positiv effekt som ofta underlättar förutsättningarna att rekrytera RIB-personal är arbetsmiljön på brandstationerna. En brandstation med bra arbetsmiljöförhållanden kan ofta utgöra en naturlig samlingsplats för samkväm och fysisk träning samt även kunna erbjuda möjlighet till tillfälligt distansarbete. Den befintliga brandstationen erbjuder idag inte dessa möjligheter.

12.4.2 ALTERNATIVA BEREDSKAPSFORMER

För RIB-stationer med relativt få insatser och låg riskbild eller där det finns betydande svårigheter att rekrytera RIB-personal, kan alternativa beredskapsformer vara aktuella.

- FiP (första insatsperson), som innebär att en eller flera RIB-anställda har med sig ett mindre fordon hem eller till arbetsplats och därifrån åker direkt till olycksplatsen. Fördelarna med denna lösning är att man normalt får kortare insatstid till olycksplatsen. Behov av större brandfordon och brandstationsbyggnader kan minska. Det kan ibland också underlätta rekrytering av RIB-personal med denna lösning. Behovet av personal med C-körkortsbehörighet minskar också. Nackdelen är att den första insatsen på platsen genomförs med begränsad förmåga. Vår bedömning är dock att merparten av insatserna initialt kan hanteras med denna begränsade förmåga. En lösning som innebär en kombination av FiP och traditionell RIB-beredskap är relativt vanligt förekommande i landet.
- Ett annat alternativ är ett räddningsvårn, antingen som egen beredskapsform eller i kombination med en FiP. Det är en relativt vanlig lösning på många mindre orter och i glesbygd. Det innebär att personal är inskrivna med tjänsteplikt, men behöver inte upprätthålla någon beredskap. De som för tillfället är tillgängliga inställer sig vid larm för utryckning på brandstationen. Fördelen är att rekryteringsunderlaget oftast kan breddas då man inte behöver förbinda sig att upprätthålla beredskap och att då också befinna sig inom ett begränsat geografiskt område. Då ersättning enbart utgår i samband med utryckningar, finns inga kostnader för beredskapen. Nackdelen är att det inte finns någon garanti för att personal finns tillgängliga vid larm. Erfarenheten från de platser där det finns räddningsvårn är dock det omvända. Alla som finns tillgängliga kommer som regel vid larm. Bland annat som en följd av att det inte finns samma anställningsförhållanden som

för RIB-personal, kan inte samma krav ställas beträffande utbildnings- och övningsnivå. Personal i ett räddningsvärm omfattas heller inte av de arbetstidsregler som beskrivs på annan plats i rapporten.

- Under senare år har flera kommuner kompletterat sin räddningstjänst med CIP (civila insatspersoner) på mindre orter och i glesbygd där en mer organiserad beredskap inte är möjlig eller motiverad. CIP är en frivillig person som efter en kort utbildning, kan larmas vid en händelse i närområdet, till exempel en brand, trafikolycka eller hjärtstopp. Styrkan med CIP är att finnas lokalt och att snabbt kunna vara på platsen och bryta ett olycksförlopp eller bistå med livsuppehållande åtgärder innan räddningstjänsten är på plats. CIP kan dock aldrig ersätta en mer organiserad beredskap, utan enbart fungera som ett komplement på lite mer avlägset belägna områden. CIP kan dock bidra till att stärka både den enskildes och samhällets samlade förmåga och motståndskraft, vilket är en väsentlig del när kommunen ska bygga upp sin civila beredskap. Personer som engagerar sig som CIP, kan också vara framtida kandidater som RIB-anställda.

Vi bedömer dock att det för närvarande inte är aktuellt med någon av dessa lösningar i Skinnskatteberg. Möjligen skulle en organisation med CIP kunna vara ett alternativ för att öka tryggheten i några av de mindre och mer avlägset belägna byarna.

12.5 LEDNINGSSAMVERKAN

Samverkan inom Räddningsregion Bergslagen (RBB) ger Skinnskatteberg goda möjligheter att efterleva kraven i LSO på ständig tillgång till övergripande operativ ledning.

Samverkan inom RBB ger också Skinnskatteberg god tillgång till förstärkning- och specialkompetenser vid komplexa, långvariga och flera samtidigt inträffade händelser.

13 REKOMMENDATIONER

Vår samlade bedömning är att Skinnskattebergs kommun, för att på ett godtagbart och effektivt sätt ska klara sitt räddningstjänstuppdrag, behöver samverka med andra kommuner och/eller kommunalförbund. När det gäller den operativa samverkan, behöver detta ske med samtliga organisationer som gränsar till Skinnskatteberg.

Utifrån det underlag vi tagit del av, de intervjuer vi genomfört, de analyser, bedömningar och slutsatser vi kommit fram till i kombination med vår samlade erfarenhet, rekommenderar vi Skinnskattebergs kommun följande:

Vi rekommenderar att Skinnskatteberg snarast fullföljer planerna på att bygga en ny ändamålsenlig brandstation, alternativt genomföra en om- och tillbyggnad av befintlig brandstation. Vi bedömer dock att alternativet med en ny brandstation bäst skulle motsvara verksamhetens behov. Om man väljer att bygga en ny brandstation, bör kommunen analysera om den kan samlokaliseras med annan kommunal verksamhet med liknande behov.

Vi rekommenderar Skinnskatteberg att långsiktigt säkerställa räddningstjänstens förmåga, uthållighet och robusthet, genom samverkan med andra räddningstjänster. Det skulle kunna ske genom utökade civilrättsliga avtal för specifika områden. Möjligheten till insyn, delaktighet och påverkan är dock större om man är fullvärdig medlem i ett kommunalförbund. Vår rekommendation är att Skinnskatteberg inleder diskussioner med Nerikes Brandkår om att ansöka om medlemskap i den organisationen. Vår bedömning är att Nerikes Brandkår har de förmågor, uthållighet och robusthet som Skinnskatteberg behöver. Dessutom finns redan ett etablerat samarbete med Nerikes Brandkår avseende den brandförebyggande verksamheten, insatsledarberedskap samt inom utbildnings- och övningsområdet. Dessutom är Skinnskatteberg med i Räddningsregion Bergslagen (RBB), som administreras och drivs av Nerikes Brandkår. Nerikes Brandkår är ett av landets större räddningstjänstorganisationer och ett medlemskap där medför förutom tillgång till en rad expertområde, också tillgång till ett nationell arena.

14 REFERENSER

14.1 INTERVJUER

Kenneth Johansson, räddningschef

Tomas Andersson, räddningstjänsten

Andreas Karlsson, räddningstjänsten

Arne Hjort, KS ledamot

Klaus Jesse facklig företrädare Skinnskattebergs kommun

Bo Öberg, KS ledamot

Ewa Olsson-Bergstedt, KSO (byte av KSO under utredningsarbetet, ny KSO Jonny Emtin)

Thomas Lindberg, kommunchef

Olle Karlsson, teknisk chef Skinnskattebergs kommun

Mats Jansson, förbundsdirektör Södra Dalarnas Räddningstjänstförbund

Katarina Mowitz, förbundsdirektör Räddningstjänsten Dala Mitt

Christer Ängehov, förbundsdirektör Räddningstjänsten Mälardalen

P-O Staberyd, brandchef Nerikes brandkår

Johan Szymanski, brandchef Nerikes brandkår fr.o.m. 1 juni 2024

Peter Danielsson, räddningschef Smedjebackens kommun

14.2 DOKUMENTATION

Risk- och sårbarhetsanalys Skinnskattebergs kommun 2023-11-20, KS 2023-180-168

Handlingsprogram, enligt 3 kap. 3 och 8 §§ lagen (2003:778) om skydd mot olyckor
Antagen av kommunfullmäktige, 2021-12-13 §171

Räddningstjänstens analys över "Risker för olyckor som kan leda till räddningsinsats" Samt analys över risker för den förebyggande verksamheten. Riskanalys 2007.

Riskbedömning befintlig brandstation. Skinnskatteberg kommun, Sweco, 2024-03-14

Bilaga A Skissförslag på utbyggnad av befintlig brandstation, Sweco 2024-03-14

Bilaga B Riskbedömning och handlingsplan med numrerade brister, Klaus Jesse, 2023-12-27

Strategi och handlingsplan för personalförsörjning av deltidsbrandmän. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Publikationsnummer: MSB2271 – december 2023

Skinnskattebergs kommun, Tekniska Kontoret. Anteckningar från möte i Avesta angående räddningstjänstförbund. Mars månad 2008.

Företagarfakta 2022, Skinnskattebergs kommun.

Plan brandstation, A-40-1-10 - PLAN 10, Sweco 2022-09-22

Plan brandstation, A-40-1-11 - PLAN 11, Sweco 2022-09-22

Presentation av Räddningstjänsten i Skinnskatteberg, Powerpoint, april månad 2024

Beslutad, VP och budget 2024 med ekonomisk plan för 2025-26, Räddningstjänsten Mälardalen

Räddningstjänsten Mälardalen, förbundsordning

Södra Dalarnas Räddningstjänstförbund, Handlingsprogram 2022-2023 samt organisation och chefsbemanning.

Handlingsprogram Nerikes Brandkår, Upprättad: 2022-08-29

Räddningstjänsten Dala Mitt. Antaget delprogram för brandförebyggande verksamhet 2022.

Räddningstjänsten Dala Mitt. Antaget handlingsprogram för räddningstjänst 2022.

Handlingsprogram enligt Lagen om skydd mot olyckor, LSO Smedjebackens kommun, 2024-02-19

Riskbedömning befintlig brandstation

Skinnskatteberg kommun

Datum: 2024-03-14

Upprättad av: Tove Fougberg

Uppdragsnummer: 30071271

Uppdrag: Riskbedömning befintlig brandstation

Kund: Skinnskatteberg Kommun

Uppdragsledare: Linda Zacharias

Referens: Fagersta Posten (2023)

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Inledning och syfte.....	5
	2.1 Tillgängligt underlag	5
	2.1.1 Regelverk.....	5
3	Bakgrund och förutsättningar	6
	3.1 Konstruktion	6
	3.2 Resurser och förutsättningar	6
4	Riskbedömning och handlingsplan.....	7
	4.1 Tvättplatser.....	7
	4.2 Förvaring av utrustning	7
	4.3 Utbildningslokal	8
	4.4 Gym.....	8
	4.5 Personalparkering	8
	4.6 Omklädningsrum	9
	4.7 Kontaminerade arbetskläder och utrustning	9
	4.8 Förbindelseleder	10
	4.9 Bullerexponering	11
5	Slutsats och bedömning av ombyggnad i befintlig byggnad	12
6	Förslag till fortsatt arbete	13
	6.1 Tillbyggnad och ombyggnad av befintlig brandstation	14
	6.2 Nybyggnad	15

Bilagor

Bilaga A *Skissförslag på utbyggnad av befintlig brandstation* upprättad av Sweco AB daterad 240312.

Bilaga B *Riskbedömning och handlingsplan* med numrerade brister upprättad av Sweco AB daterad 240312.

1 Sammanfattning

En välfungerande brandstation är en viktig funktion i ett tryggt samhälle. Skinnskattebergs deltidbrandstation är undermålig både beträffande verksamhetens behov och säkerheten för räddningspersonalen. Den bristande utformningen och arbetsmiljön riskerar även att anspänningstider och därmed insatstider förlängs vilket medför att kommunens handlingsplan för räddningsinsatser inte upprätthålls. Utan en fungerande brandstation blir kommunen sårbar då närmaste brandstation i annan kommun är belägen i Fagersta. Det bör således vara högt prioriterat att Skinnskattebergs brandstation ges rätt förutsättningar till att genomföra effektiva räddningsinsatser och upprätthålla räddningsmanskaps säkerhet.

För att på ett tydligt sätt informera om risker i befintlig brandstation har räddningschef och huvudskyddsombud genomfört en skydds rond där resultatet finns redovisat i dokumentet *Riskbedömning och handlingsplan*.

Sweco har fått i uppdrag av Skinnskattebergs kommun att bedöma skicket på den befintliga brandstationen med hänsyn till kravställning på verksamhet och arbetsmiljö. Uppdraget innefattar även att ge förslag på åtgärder för att kunna uppnå lagkrav i en verksamhet vars huvudsyfte är att rädda liv och förhindra samt minimera skador i samhället.

Rapporten utgår främst från krav i arbetsmiljölagen och lagen om skydd mot olyckor. Sweco har därefter granskat respektive risk som identifierats vid skydds rond utifrån de krav som ställs i aktuella lagar. Enbart de föreskrifter som bedömts som mest väsentliga har beaktats. Att frångå nämnda lagar är inte ett valbart alternativ och fastighetsägare är skyldig att se över kravställning för att snarast påbörja vidtagande av åtgärder. Om inga åtgärder vidtas medför det i förlängningen att arbetsmiljölagen och lagen om skydd mot olyckor ej efterlevs.

Flera av de identifierade bristerna i befintlig brandstation är direkt kopplade till platsbrist, vilket Sweco anser ej går att åtgärda. Utifrån bedömningen att befintliga lokaler inte går anpassa för att uppfylla lagkrav ges följande förslag på fortsatt arbete:

- Tillbyggnad och ombyggnad av befintliga lokaler
- Nybyggnad

Att genomföra en tillbyggnad och anpassa befintliga lokaler kommer till stor del tillgodose verksamhetens behov och gällande arbetsmiljökrav. Dock utgör skissförslaget inte en enkel åtgärd utan en relativt omfattande åtgärd som endast till viss del förbättrar undermåliga arbetsförhållanden. Utöver en ombyggnad av befintliga ytor kommer det även att krävas åtgärder på grundläggningen i befintlig byggnad, på stomkonstruktionen (fasad), installationerna och på inomhusmiljön som måste beaktas vid en tillbyggnad. I detta skede har Sweco enbart tagit fram ett skissförslag på en möjlig utformning av en sådan om- och tillbyggnad.

Det är av största vikt att kommunen blir medvetna om att ett förslag på tillbyggnad enligt denna rapport bör jämföras med alternativa lösningar. Jämförda förslag ska ha likvärda parametrar då dessa ställs mot varandra. Några exempel på parametrar kan vara:

- Kostnad: Jämför den totala kostnaden för nybyggnation med kostnaden för en tillbyggnad. Inkludera alla aspekter såsom material, arbetskraft, design, tillstånd och eventuella oväntade utgifter.

- Funktionella behov: Bedöm hur väl varje alternativ uppfyller de funktionella kraven, såsom utrymmesbehov, tillgänglighet, rumsindelning och flöden.
- Långsiktighet: Fundera över hur varje alternativ kommer att tjäna behoven på lång sikt, inklusive underhållskrav, flexibilitet för framtida förändringar och byggnadens livslängd.
- Störningspåverkan: Bedöm hur byggnadsprocessen kommer att påverka den omgivande verksamheten. Tillbyggnader kan ibland medföra mindre störningar om den befintliga byggnaden fortfarande kan användas under uppförandet.

2 Inledning och syfte

Sweco har på uppdrag av Skinnskatteberg kommun sammanfattat denna rapport med syfte att utreda och bedöma möjligheten till förändringar inom befintlig deltidbrandstation för att uppfylla gällande lagar och regler om arbetsplatsens utformning.

Brandstationen är idag eftersatt och underdimensionerad utifrån verksamhetens och samhällets behov. Kraven som föreligger på en deltidbrandstation idag jämfört med en brandstation uppförd på 1960-talet har förändrats. För att belysa problematiken i befintlig brandstation och vilka delar som behöver lyftas upp som icke fungerande i verksamheten har räddningschefen och kommunalt huvudskyddsombud genomfört en skyddsrund. Påträffade brister är noterade i skyddsroundsprotokoll "Riskbedömning och handlingsplan". Dessa brister har Sweco tagit i beaktning och varje risk har granskats utifrån vilka krav som ställs i arbetsmiljölagen och Lag (2003:778) om skydd mot olyckor med hänsyn till den verksamhet som bedrivs i byggnaden. Observera att det kan förekomma fler föreskrifter som berör arbetsmiljön som inte tas upp i aktuell rapport. Enbart de föreskrifter som bedömts som mest väsentliga utifrån den riskbedömning som utförts av räddningschef och huvudskyddsombud har beaktats.

Rapporten skall utgöra en grund för fortsatt arbete och presenterar förslag på möjliga åtgärder.

2.1 Tillgängligt underlag

Rapporten utgår från de dokument som är framtagna av räddningschef för Skinnskatteberg deltidbrandstation och kommunalt huvudskyddsombud:

- Riskbedömning och handlingsplan daterad 231227
- Initiativ angående brandstation daterad 230609 med tillhörande bilaga 1

Utöver delgivna handlingar har även ett platsbesök genomförts tillsammans med räddningschef Kenneth Johansson. Observationer och anteckningar från platsbesök är inarbetade i denna rapport.

2.1.1 Regelverk

Följande regelverk har beaktats i underlaget *Initiativ angående brandstation* enligt avsnitt 1.1:

- Arbetsmiljöverkets föreskrifter om arbetsplatsens utformning (AFS 2020:1)
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter om buller (AFS 2005:16)
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter om kemiska arbetsmiljörisker (AFS 2011:19)

Utöver arbetsmiljöverkets föreskrifter har även Lag (2003:778) om skydd mot olyckor, LSO, används i aktuella rapport för att diskutera arbetsmiljöbrister.

3 Bakgrund och förutsättningar

Skinnskattebergs deltidbrandstation är belägen i centrala Skinnskatteberg och bedöms enligt ritningar vara uppförd omkring år 1959–1960. Byggnaden utgörs av en vagnhall med tillhörande personalytor för omklädning, dusch, toalett, bastu, gym, samlingsrum, diverse förråd (både kall- och varmförråd) samt tvättytor.

3.1 Konstruktion

Konstruktionsritningar för Skinnskatteberg brandstation är daterade i slutet av 1950-talet. Byggnaden är uppförd i ett våningsplan ovan mark med prefabricerade förspända balkar som spänner från fasad till fasad. Bärande väggar (fasader) är utförda i tegel och är kompletterade med lättbetongbalkar ovan portar. Golvet utgörs av en fribärande pålad betongplatta. Taket består av lättbetongplank.

En tillbyggnad är utförd i byggnadens nordöstra ände i början av 1980-talet. Tillbyggnaden nyttjas som ett kallförråd. Ytterligare en tillbyggnad har utförts efter detta i byggnadens sydvästra ände som inrymmer omklädningsrum och gym.

Marken under befintlig brandstation har sjunkit ca 30 centimeter och för att möjliggöra infart till vagnhallar har temporära körplåtar monterats över hålrummet som bildats vid portarna.

Radonmätningar har utförts under 2022 med ett mätvärde som överstiger det acceptabla gränsvärdet 200 Bq/m³. Med hänsyn till detta måste arbetsgivaren göra en bedömning av den totala exponeringen. Om den totala exponeringen faller utanför vad som är godtagbart måste arbetsgivaren vidta åtgärder för att minska exponeringen. Information från kommunen är att det pågår en ny mätning och en slutgiltig rapport för den nya mätningen kommer att sammanställas i april 2024.

3.2 Resurser och förutsättningar

Aktuell deltidbrandstation har ingen stationsbaserad personal bortsett från räddningschefen som har sitt kontor på brandstationen. Skinnskatteberg deltidbrandstation har en personalstyrka om 22 personer och en räddningschef. Arbetslagen är uppdelade i fyra grupper med fem brandmän i varje lag. Arbetslagen har beredskap under vissa tidsperioder där dem behöver vara tillgängliga om det inkommer larm. Enligt räddningstjänstens handlingsprogram är anspänningstiden 5 minuter och omfattar tiden från att larm inkommer tills att första fordonet lämnar brandstationen.

Observation från platsbesök är att endast den nödvändigaste utrustningen förvaras på brandstationen, resterande utrustning återfinns i en lagerlokal ca 500 meter från brandstationen.

Under platsbesöket framkom det även att närmaste brandstation (deltid) är belägen i Fagersta ca 2,5 mil från Skinnskatteberg. Vid en eventuell ombyggnad av befintliga lokaler kan det därför krävas att Skinnskatteberg brandstation är i drift under byggtid för att klara insatstiden enligt handlingsplan.

4 Riskbedömning och handlingsplan

Avsnitt i aktuellt kapitel redovisar respektive föreskriftstext som tas upp i *Initiativ angående brandstation* och som är kopplad till de brister i utformning av brandstation som påtalas i bilaga B - *Riskbedömning och handlingsplan*. Varje delrubrik i detta kapitel redogör för en eller flera punkter som tas upp i bilaga B.

4.1 Tvättplatser

Enligt arbetsmiljöverkets föreskrifter om arbetsplatsens utformning (AFS 2020:1) finns det ett flertal paragrafer som reglerar hur tvättplatser ska utformas på en arbetsplats. Brist 1 i Bilaga B kopplas till paragraf 69, 71 och 72. Aktuella paragrafer redovisas nedan:

69§ I personalutrymmen ska det finnas tillräckligt många och lämpligt utformade tvättplatser.

71§ Om arbetet

1. Medför risk för smitta, eller 2. Utförs med starkt luktande ämnen, allergena ämnen eller andra hälsofarliga ämnen, ska det alltid finnas tillgång till dusch. Duscherna ska ligga i ett särskilt tvätttrum i anslutning till omklädningsrummen.

72§ Duschar ska vara skilda för män och kvinnor, om de behöver använda duscharna samtidigt. Tvättplatser ska vara åtskilda för män och kvinnor, om det behövs av anständighetsskäl.

Vidare informerar bilaga B om att det saknas duschmöjlighet i erforderlig omfattning. Duschkabin finns i damernas omklädningsrum. För att nå damernas omklädningsrum måste passage ske via herrarnas omklädningsrum. I dagsläget finns endast duschmöjlighet i anslutning till omklädningsrum för privata kläder och arbetskläder. Omklädningsrum för män och kvinnor är inte åtskilda.

Sweco bedömer att bristen inte kan åtgärdas genom ombyggnad av befintliga lokaler på grund av platsbrist. För att åtgärda bristen krävs en tillbyggnad i kombination med ombyggnad av befintliga lokaler alternativt nybyggnad.

4.2 Förvaring av utrustning

I bilaga B informerar räddningschefen och huvudskyddsombud om att livräddningsbåt förvaras i kallförråd vilket inte är lämpligt (brist 2). Vid en utryckning är båten svåråtkomlig och måste tas ut via en port i gavelfasaden. Utöver det finns det ett utvändigt förråd som är beläget på annan fastighet där övrig utrustning förvaras som krävs vid räddningsinsats.

I LSO redogör 3§ om att *Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt*. Vidare står det i kommunens handlingsprogram, som antogs av kommunfullmäktige 211213, att insatstiden högst ska uppgå till den insatstid som anges på kommunens räddningstjänstkarta. För att skapa förutsättningar till att upprätthålla handlingsprogram krävs det att all utrustning som behövs vid en utryckning är lättåtkomlig för att insatstiden inte ska öka.

Sweco bedömer att bristen inte kan åtgärdas genom ombyggnad av befintliga lokaler med avseende på platsbrist. För att åtgärda bristen krävs en tillbyggnad alternativt nybyggnad.

4.3 Utbildningslokal

Enligt arbetsmiljöverkets föreskrifter om arbetsplatsens utformning (AFS 2020:1) finns det en paragraf som reglerar vilka lokaler som ska finnas på en arbetsplats. Brist 3 i Bilaga B kopplas till paragraf 22. Aktuell paragraf redovisas nedan:

22§ Arbetsplatser ska ha de lokaler och andra utrymmen som behövs med hänsyn till verksamheten, så att risken för ohälsa och olycksfall begränsas.

I dagsläget finns det inget utrymme i befintlig brandstation där hela personalstyrkan kan samlas för utbildning. Paragraf 22 i AFS 2020:1 anger att en arbetsplats ska ha de lokaler som krävs för att bedriva verksamhet och utbildningstillfällen är en del av brandstationens verksamhet.

Sweco bedömer att bristen inte kan åtgärdas genom ombyggnad av befintliga lokaler med avseende på platsbrist. För att åtgärda bristen krävs en tillbyggnad i kombination med ombyggnad av befintliga lokaler alternativt nybyggnad.

4.4 Gym

I bilaga B informerar räddningschefen och huvudskyddsombud att brandstationens gym är underdimensionerat för verksamheten (brist 4). Gymmet har i dagsläget några enstaka maskiner och endast ett fåtal personer i personalen kan vistas i gymmet samtidigt.

I arbetsmiljöverkets föreskrifter om arbetsplatsens utformning (AFS 2020:1) finns det en paragraf som reglerar vilka lokaler som ska finnas på en arbetsplats. Aktuell paragraf redovisas nedan:

22§ Arbetsplatser ska ha de lokaler och andra utrymmen som behövs med hänsyn till verksamheten, så att risken för ohälsa och olycksfall begränsas.

Enligt räddningschef på Skinnskatteberg brandstation ställer arbetsgivare krav på brandmän att upprätthålla god fysisk förmåga vilket även bekräftas i en artikel framtagen av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) "Att arbeta med räddning och säkerhet" daterad 220915. I artikeln står det "Eftersom brandmannayrket kräver god fysik är konditions- och styrketräning också en del av arbetet". MSB:s artikel informerar om att konditions- och styrketräning är en del av arbetet vilket även bekräftas av räddningschef som menar att arbetsgivare är skyldig att skapa förutsättningar för att upprätthålla och testa fysisk förmåga.

Sweco bedömer att bristen inte kan åtgärdas genom ombyggnad av befintliga lokaler med avseende på platsbrist. För att åtgärda bristen krävs en tillbyggnad i kombination med ombyggnad av befintliga lokaler alternativt nybyggnad.

4.5 Personalparkering

I bilaga B informerar räddningschef och huvudskyddsombud att brandstationens personalparkering är underdimensionerad för verksamheten (brist 5).

I LSO redogör 3§ om att *Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.* Vidare står det i kommunens handlingsprogram som antogs av kommunfullmäktige 211213 att personal i beredskapskap ska vid larm infinna sig för tjänstgöring för att uttryckning ska kunna ske inom 5 minuter. För att skapa förutsättningar till att upprätthålla handlingsprogram krävs det att all personal i beredskap ska ha möjlighet att parkera i direkt anslutning till brandstation för att anspänningstiden inte ska öka. I dagsläget finns fem parkeringsplatser i direkt anslutning till brandstation. Då det sammanlagt är fem personer i beredskap samtidigt medför det att krävs minst fem parkeringsplatser

i anslutning till brandstation för att upprätthålla anspänningstiden vilket uppfylls med befintliga förutsättningar. Dock kvarstår risken att antalet parkeringsplatser inte är en hållbar lösning över tid då det kan komma att ställas krav på fler brandmän i beredskap. Om det blir aktuellt uppfyller befintlig utformning inte kravet. Även vid större räddningsinsatser kan det komma att kallas in fler i personalstyrkan och då är parkeringsplatserna underdimensionerade för antalet.

Sweco bedömer att bristen inte kan åtgärdas genom ombyggnad av befintliga markytor med avseende på platsbrist. Detta då parkeringsplatser inte ska förhindra framkomlighet för utryckningsfordon från vagnhall. För att åtgärda bristen krävs en tillbyggnad i kombination med ombyggnad av befintliga markytor alternativt nybyggnad.

4.6 Omklädningsrum

Enligt arbetsmiljöverkets föreskrifter om arbetsplatsens utformning (AFS 2020:1) finns det ett flertal paragrafer som reglerar hur omklädningsrum ska utformas på en arbetsplats. Brist 6 och 7 i Bilaga B kopplas till paragraf 65, 66 och 68. Aktuella paragrafer redovisas nedan:

65§ Arbetstagare som 1. Utför smutsande eller svett drivande arbete, eller 2. Måste bära särskilda arbetskläder, ska ha tillgång till omklädningsrum, eller annat lämpligt utrymme för omklädning på arbetsplatsen.

66§ I omklädningsrum ska det finnas tillräcklig plats för ombyte för de arbetstagare som hänvisas dit samtidigt. Det ska finnas sittplatser för så många personer som normalt behöver sitta samtidigt.

68§ Om det behövs ska det finnas olika omklädningsrum för byte till och från privata kläder, respektive till och från arbetskläder eller skyddskläder.

Allmänna råd: Exempel på när det kan behövas olika omklädningsrum är när det finns risk för ohälsa eller besvär, genom att smitta, hälsofarligt ämne eller stark lukt överförs vid byte av kläder. Ibland kan dusch mellan rummen behövas.

Vidare informerar bilaga B om att i dagsläget finns endast ett omklädningsrum för både privata kläder och arbetskläder. Omklädningsrum för män och kvinnor är inte åtskilda.

Sweco bedömer att bristen inte kan åtgärdas genom ombyggnad av befintliga lokaler med avseende på platsbrist. För att åtgärda bristen krävs en tillbyggnad i kombination med ombyggnad av befintliga lokaler alternativt nybyggnad.

4.7 Kontaminerade arbetskläder och utrustning

Enligt arbetsmiljöverkets föreskrifter om kemiska arbetsmiljörisker (AFS 2011:19) finns det ett flertal paragrafer som reglerar systematiskt arbetsmiljöarbete för arbetsplatser med kemiska risker. Brist 8 i Bilaga B kopplas till paragraf 8 och 38. Aktuella paragrafer redovisas nedan:

8§ En bedömning ska göras om och när åtgärder behövs för att begränsa risken för att en kemisk riskkälla orsakar ohälsa eller olycksfall i den egna verksamheten genom 1. skadlig exponering via inandning, 2. skadlig exponering via hudkontakt, stänk i ögonen eller intag via munnen, 3. bildning av antändbar luftblandning eller brandrisk av annan orsak, samt 4. personskador på grund av reaktiva, explosiva eller materialförstörande egenskaper.

Vid bedömningen ska bland annat följande faktorer beaktas. 1. Hur riskkällans farliga egenskaper kan komma till uttryck vid det sätt som den förekommer i verksamheten. 2. Hur arten, nivån och varaktigheten av exponeringen för riskkällan är där den förekommer. 3. Eventuella samverkande effekter med andra kemiska riskkällor eller med andra arbetsmiljöfaktorer på arbetsplatsen.

4. Möjliga reaktioner tillsammans med andra kemiska riskkällor eller material som förekommer på arbetsplatsen. 5. Förhållanden vid arbetet som kan påverka risken, inklusive effekten av vidtagna och planerade skyddsåtgärder.

6. Erfarenheter från ohälsa, olycksfall eller tillbud i verksamheten, vid beredskapsövningar enligt 12 § sista stycket samt erfarenheter från medicinska kontroller. Bedömningen ska leda till beslut om vilka åtgärder som ska vidtas för att begränsa riskerna.

38§ Kraven i 39–44 §§ gäller vid hantering av cancerframkallande, mutagena och reproduktionsstörande ämnen, så kallade CMR-ämnen, som är kemiska produkter och uppfyller kriterierna i CLP-förordningen för att märkas med följande faroangivelser:

- H350 kan orsaka cancer,
- H340 kan orsaka genetiska defekter, eller
- H360 kan skada fertiliteten eller det ofödda barnet.

Oavsett om kriterierna i första stycket är uppfyllda gäller kraven i 40, 41 och 44 §§ för följande arbeten och verksamheter:

1. Arbete som innebär exponering för a. trädamms från lövträd, AFS 2011:19 14 b. respirabelt kristallint kvartsdamm, c. asbesthaltigt damm, d. dieselavgaser, e. polycykliska aromatiska kolväten i sot, tjära eller beck av kol, eller f. damm, rökgaser eller stänk som uppstår vid avbränning och elektroraffinering av kopparnickelskärsten.
2. Arbete som innebär hudexponering för mineraloljor som tidigare har använts för att smörja och kyla rörliga delar i en motor.
3. Framställning av auramin.
4. Processer där stark syra ingår vid framställningen av isopropylalkohol. (AFS 2020:7)

43§ Där kemiska produkter enligt 38 § första stycket hanteras utan att systemet är helt slutet ska följande åtgärder alltid vidtas vid sidan av de andra åtgärder som väljs som en del av bedömningen enligt 8 §. 1. Utrustning och metoder ska väljas och utformas så att minsta möjliga mängd luftföroreningar bildas, och så att sprut eller stänk undviks. 2. Förorenad luft ska omhändertas genom processventilation vid den plats där luftföroreningen uppkommer. 3. Skyddskläder och skyddshandskar ska användas om det finns risk för kontakt med den kemiska produkten. De ska bytas vid övergång till annat arbete. 4. Spill ska samlas upp så snabbt och säkert som möjligt. 5. Ytor som kan ha förorenats ska rengöras dagligen och när en arbetsuppgift slutförts. AFS 2011:19 15 6. Den kemiska produkten och avfallet från hanteringen ska förvaras och transporteras i stötsäkra, förslutna och tydligt märkta behållare.

Vidare informerar bilaga B om att det saknas tvätt- och torkutrymmen för ren respektive smutsig utrustning. Tvätt och torkning av brandslangar sker i dagsläget i vagnhallen. Tvätt av arbetskläder sker också i vagnhallen och rena arbetskläder hänger i ett rum i direkt anslutning till vagnhallen.

Sweco gör bedömningen att bristen inte kan åtgärdas genom ombyggnad av befintliga lokaler med avseende på platsbrist. För att åtgärda bristen krävs en tillbyggnad i kombination med ombyggnad av befintliga lokaler alternativt en nybyggnation.

4.8 Förbindelseleder

Enligt arbetsmiljöverkets föreskrifter om arbetsplatsens utformning (AFS 2020:1) finns det ett flertal paragrafer som reglerar förbindelseleder ska utformas på en arbetsplats. Brist 9 och 10 i Bilaga B kopplas till paragraf 28, 29, 33, 40, 43. Aktuella paragrafer redovisas nedan:

28§ Förbindelseleder ska vara utformade och dimensionerade så att arbetstagarna kan förflytta sig utan risk för olycksfall eller ohälsa. Om det finns risk för sammanstötning, eller om fasta arbetsplatser ligger i anslutning till förbindelseled för fordons- och trucktrafik, ska det finnas ett tillräckligt säkerhetsavstånd eller en avskiljande barriär.

29§ Trösklar och enstaka trappsteg i förbindelseleder ska undvikas.

33§ I omedelbar närhet av varje port, som är avsedd för fordonstrafik, ska det finnas en dörr för gående, om det inte är riskfritt för gående att passera genom porten. Sådana dörrar ska vara tydligt markerade och får inte blockeras.

40§ Det ska finnas dörrar och portar 1. i det antal, 2. med den placering, 3. med de mått, och 4. med det utförande som arbetstagarnas förutsättningar och verksamheten kräver.

43§ Dörrar och portar ska vara placerade och utformade så att risken för sammanstötning och klämning minimeras.

Vidare informerar bilaga B om att portarna är underdimensionerade för ändamålet och det saknas dörrar i anslutning till portar. I *Initiativ angående brandstation* redovisas att portarna är 3 meter breda och 3 meter höga. Fordon som ska passera genom respektive port har som högst en bredd om 2,7 meter och en höjd om 2,95 meter. Detta medför att den endast finns en kvarstående bredd om 15 centimeter på vardera sida om fordon vid passage genom port och en kvarstående höjd om 5 centimeter. Vid platsbesök syntes tydliga spår av skador i portens ovankant då provisoriskt monterade körplåtar medför att bilen sätts i "gungning" vid in och utpassering.

Utöver arbetsmiljöföreskrifter redogör 3§ i LSO om att *Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt*. Vidare står det i handlingsprogram som antogs av kommunfullmäktige 211213 att personal i beredskapskap ska vid larm infinna sig för tjänstgöring så att uttryckning kan ske inom 5 minuter. Det finns därmed en risk att portarna förlänger anspänningstiden då trång passage försvårar möjligheten för fordon att köras ut från vagnhallen. Detta i och med att föraren måste iaktta försiktighet vid utpassage.

Byggnadstekniskt går det att bredda och höjda portöppningarna dock bedömer Sweco att detta inte är ekonomiskt försvarbart då det skulle innebära stora ombyggnadsåtgärder på befintlig takkonstruktion. Ett sådant ingrepp bedöms inte heller kunna genomföras med stationen i drift. Därmed är den sammantagna bedömningen för brist 9 att detta inte kan åtgärdas i befintlig byggnad med hänsyn till byggnadens förutsättningar. För att åtgärda bristen krävs tillbyggnad alternativt nybyggnad.

En ytterligare brist angående förbindelseleder som nämns i riskbedömning är att det förekommer invändiga nivåskillnader. Nivåskillnader ökar risken för olycksfall vid förflyttning inom lokalerna. Sweco bedömer att brist 10 eventuellt kan åtgärdas i befintliga lokaler, dock krävs vidare utredning för att fastställa utförandet. Vid en nybyggnad kan den här bristen tillgodoses.

En observation från platsbesök är att det saknas slagdörrar i portar eller i anslutning till portar vilket medför att det förekommer en klämrisik då portarna även används för gångpassage. Sweco bedömer att bristen delvis kan åtgärdas genom att byta ut befintliga portar till nya portar med infälld slagdörr för gångpassage under förutsättningar att ny port inte inkräktar på det fria öppningsmåtten. Om det inte är möjligt att installera nya portar enligt kravställning ovan krävs tillbyggnad alternativt nybyggnad för att åtgärda bristen.

4.9 Bullerexponering

Enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om buller (AFS 2005:16) finns det en paragraf som reglerar bullerexponering på en arbetsplats. Brist 11 i Bilaga B kopplas till paragraf 4. Aktuell paragraf redovisas nedan:

4§ *Arbeten skall planeras, bedrivs och följas upp så att bullerexponeringen minskas genom att bullret elimineras vid källan eller sänks till lägsta möjliga nivå. Hänsyn skall då tas till den tekniska utvecklingen och möjligheterna att begränsa bullret. Följande åtgärder skall uppmärksammas särskilt: a) alternativa arbetsmetoder som ger minskad*

exponering för buller, b) val av lämplig arbetsutrustning som ger så lågt buller som möjligt med tanke på det arbete som skall utföras, medräknat sådan arbetsutrustning som omfattas av bestämmelser som syftar till eller medför att bullerexponeringen minskar, c) bullerbegränsande åtgärder på maskin eller annan bullerkälla, d) utformning och planering av arbetsplatser, 7 AFS 2005:16 e) lämplig information och utbildning så att arbetstagarna får tillräckliga kunskaper om hur arbetsutrustningen skall användas på rätt sätt, för att minska exponeringen för buller, f) tekniska åtgärder för att minska bullret, genom i) att minska luftburet buller, t.ex. med hjälp av skärmar, inbyggnader eller ljudabsorbenter i tak och på väggar, ii) att minska strukturburet buller t.ex. genom dämpning eller isolering, g) lämpliga underhållsprogram för arbetsutrustningar samt arbetsplatser och kringutrustningar till dessa, och h) bullerminskning genom arbetsorganisatoriska åtgärder som i) begränsning av exponeringens varaktighet och intensitet, ii) anpassning av arbetstiderna så att viloperioderna blir tillräckliga.

Vidare informerar bilaga B om att ljudnivå vid kompressor är hög och vid återställning av kontaminerad arbetsutrustning utsätts arbetstagaren för upprepat högt ljud. Det saknas bullerskydd för kompressor som används vid påfyllning av andningsluft i rökskydden och för att hålla tryck i brandbilarnas bromssystem.

Sweco bedömer att bristen inte kan åtgärdas genom ombyggnad av befintliga lokaler med avseende på platsbrist. För att åtgärda bristen krävs en tillbyggnad alternativt nybyggnad.

5 Slutsats och bedömning av ombyggnad i befintlig byggnad

Merparten av riskerna som identifierats och presenterats i rapporten är kopplade till utrymmesbrist som inte går att åtgärda i befintliga lokaler. Med hänsyn till dessa brister gör Sweco bedömningen att befintlig byggnad inte går att anpassa efter verksamhetens behov, vilket i förlängningen medför att arbetsmiljölagen och lagen om skydd mot olyckor ej efterlevs.

Sweco bedömer dessa risker som särskilt allvarliga:

- Kontaminering mellan rena och nedsmutsade arbetskläder
- Avsaknad möjlighet till tvätt av kontaminerad utrustning som ej kan särskiljas från ren utrustning
- Exponering för buller av kompressormaskin som står i samma utrymme som tvätt/torkutrymme
- Förvaring av utrustning på annan plats ökar risken för längre insatstider
- Portöppningar med små marginaler för utryckningsfordon ökar risken för fel i stressade lägen och kan leda till längre insatstider

6 Förslag till fortsatt arbete

Sweco har med denna rapport konstaterat att det inte är möjligt att uppfylla gällande lagar och regler genom ombyggnad av befintliga lokaler utan att ta andra ytor i anspråk. Därav ger Sweco följande förslag till fortsatt utredning:

- Tillbyggnad i kombination med ombyggnad av befintliga lokaler
- Nybyggnad på annan fastighet

För att ge en överblick för vilka risker som kommer kunna uppfyllas med de olika förslagen se tabell 1 nedan.

Tabell 1 Sammanställning av riskbedömning med åtgärdsförslag

Sammanställning av riskbedömning med åtgärdsförslag				
nr	Riskkälla	Risken går att åtgärda genom följande alternativ:		
		Ändring av bef. byggnad	Ändring av bef. byggnad och en tillbyggnad	Nybyggnad
1	Duschköjlighet. Finns endast 2 duschar för män och ett litet utrymme för damdusch. Dessa är ej åtskilda. Herr och damomklädning är i direkt förbindelse.	nej	ja	ja
2	Livräddningsbåt står i ett kallförråd	nej	ja	ja
3	Bara halva personalstyrkan har plats för utbildning samtidigt i lokalen	nej	ja	ja
4	Stationens gym är för litet, andra gym som finns i närheten är för långt bort för att kunna hålla utryckningstiden (5 min)	nej	ja	ja
5	Personalparkering för liten.	nej	nej*	ja
6	Damomklädningsrum ligger i direkt anslutning till herrarnas omklädningsrum och dusch. Kvinnlig brandman behöver ta sig genom herrarnas omklädningsrum och passera manligt duschutrymme för att kunna ta sig till damomklädning.	nej	ja	ja
7	Omklädning rent/smutsigt. Ingen bra uppdelning mellan rent och smutsigt när personalen kommer tillbaka från utryckning.	nej	ja	ja
8	Brandstationen har inget bra utrymme för att kunna skilja på rent och smutsig utrustning. Tex brandslangar och dess tvätt och torkning sker i bilhallen så det finns inga torkmöjligheter. Tvätt av arbetskläder sker i en tvättmaskin i bilhallen. Även där dåligt med torkmöjlighet. De rena arbetskläderna förvaras på en stång under taket (ca 3 meter upp). Det blir tungt att hänga upp och ta ned från taket.	nej	ja	ja
9	Portarna är för trånga för utryckningsfordonet. Det är bara några cm på varje sida och på höjden.	nej	ja	ja
10	Nivåskillnad mellan dom olika utrymmena i stationen (trappsteg)	nej	nej	ja
11	Hög ljudnivå från kompressor i stationen.	nej	ja	ja

* det finns 18 st P-platser ritade i förslaget varav 5 platser öronmärks som beredskapsplatser.

6.1 Tillbyggnad och ombyggnad av befintlig brandstation

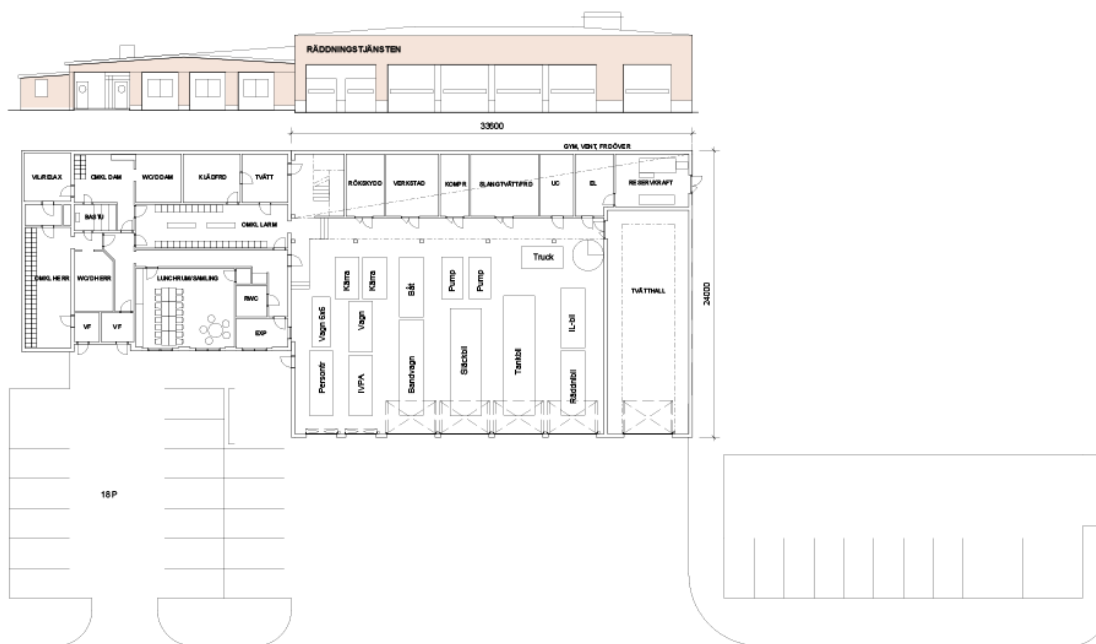
Förslaget baseras på att intill befintlig byggnad uppföra en ny kompletterande fordonshall om cirka 815 m², som även ger möjlighet att lösa aktuella frågor och flöden i befintlig byggnad. En förutsättning för en sådan tillbyggnad är att ta parkeringsytan nordöst om befintlig byggnad i anspråk, vilket lyfts upp som ett alternativ till kommunen i samband med att utformningsförslaget skissades upp. Förslaget innefattade även en alternativ placering på parkeringsplatser nordöst om järnvägsstationen. Befintligt kallförråd rivs.

I den nya hallen samlas fordon, förvaring och teknik, verkstad, rökskyddsverkstad samt slangtvätt/förråd. Därefter konverteras befintlig byggnad etappvis med omklädningsutrymmen, samlingshall mm. En större personalparkering anordnas på befintlig plan och fem beredskapsplatser öronmärks till beredskapspersonal.

Fasadytskikt på tillbyggnad utförs med fasadtegel lika befintlig station och kan eventuellt utföras som prefab-tegel. Fasad mot järnväg utförs med fasadtegel alternativt med enklare ytskikt.

Stationen bedöms kunna vara i drift under merparten av byggtiden. En hallbyggnad medför snabbt montage och kan bidra till att få tätt hus skyndsamt efter uppförandet. En hallbyggnad kan även bidra till lägre energikostnader.

Observera att föreslagen skiss inte är en detaljprojekterad handling och vidare utredning krävs för att fastställa utformning. Dock utgör förslaget inte en enkel åtgärd utan en omfattande åtgärd som till viss del förbättrar undermåliga arbetsförhållanden.

Figur 1 Skissen ovan återfinns i Bilaga A - Skissförslag på tillbyggnad av befintlig brandstation

6.2 Nybyggnad

En nybyggnation kan tillgodose samtliga verksamhetskrav på utformning. Utöver det kommer en nybyggnation även kunna tillgodose samtliga lagkrav. Eftersom det har varit en diskussion om en ny brandstation tidigare finns det möjlighet att nyttja detaljplan som vunnit laga kraft.

En nybyggnad medför även att befintlig deltidsbrandstation kan vara i full drift under hela byggtiden och möjliggör ett snabbt inflyttningsförlopp.

Om förslaget med en nybyggnad blir aktuellt finns det möjlighet att utveckla platsen för befintlig brandstation till bostäder och verksamhetslokaler. I dagsläget medger befintlig detaljplan endast trafik och räddningstjänst på platsen, dock kan en alternativ bebyggelse bidra till en mer levande kommun med hänsyn till det kollektivtrafiknära läget.

Majoritetens viljeinriktning avseende ny brandstation i Skinnskattebergs kommun

Bakgrund

Brandstationen i Skinnskattebergs kommun byggdes på 1960-talet och är idag kraftigt föråldrad. Dokumenterade brister rör arbetsmiljö, säkerhet, hygienzoner, logistik och byggnadstekniska funktioner. Enligt dokumentet:

”Stationen är kraftigt underdimensionerad och tekniskt föråldrad. Flera allvarliga brister identifieras...” (Sweco, 2024)

Frågan om ny brandstation har utretts i flera omgångar sedan 2014. Samtliga utredningar — kommunens förstudie, Swecos riskbedömning och Prospero-rapporten — pekar entydigt på att **nybyggnation är det enda långsiktigt hållbara alternativet**.

Kommunfullmäktige återremitterade ärendet 2024 med krav på ett konkret projekt, trovärdig budget och förslag på finansiering. Detta underlag svarar på dessa krav.

Arbetsmiljö och lagkrav

Nuvarande station uppfyller inte arbetsmiljölagen eller lagen om skydd mot olyckor LSO (2003:778). Sweco konstaterar att bristerna till största del beror på utrymmesbrist och *inte kan åtgärdas inom befintlig byggnad*. Exempel:

- Avsaknad av separata omklädningsrum
- Kontaminationsrisk mellan rena och smutsiga zoner
- För små portar och nivåskillnader som påverkar säkerheten
- Otillräckliga hygienutrymmen

”Detta innebär att arbetsmiljölagen och LSO inte kan uppfyllas i nuvarande station.” (Sweco, 2024)

Risker vid uteblivet beslut

Dokumentet beskriver tydliga risker:

- Fortsatt akut arbetsmiljösituation
- Försvårad rekrytering av RIB-personal
- Driftavbrott i befintlig station
- Fördyringar vid ytterligare fördröjning

”Nollalternativet medför ökade risker och fortsatt eftersatt arbetsmiljö.” (Analys, s. 7)

Förslag till beslut:

Tekniska utskottet föreslår Kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

- att** starta projektet *Ny brandstation i Skinnskatteberg* och tilldela en budget som inkluderar kostnader för uppdaterade handlingar, inredning och oförutsedda utgifter.
- att** genomföra upphandling av byggprojektledare.
- att** revidera och uppdatera befintliga upphandlings- och projekteringshandlingar till dagens lagkrav.
- att** upphandla ny brandstation som totalentreprenad via partnering.

.....
Bo Öberg tf Ordf. TU

Räddningstjänsten Skinnskatteberg

- Underlag för beslut om ny brandstation och eventuellt utökat samarbete och samverkan

Underlaget är framtagen via ett samarbete mellan Skinnskattebergs kommun, räddningstjänsten och Räddningstjänsten Mälardalen

Innehåll

1.	Sammanfattning.....	3
2.	Bakgrund	3
3.	Tidigare utredningar.....	4
4.	Förutsättningar för ny brandstation	6
5.	Kalkyl ny brandstation.....	7
6.	Analys och slutsatser brandstationen.....	7
7.	Risker	8
8.	Tidplan för ny brandstation.....	8
9.	Organisationsform för Räddningstjänsten	8
10.	Möjliga organisationsformer	9
11.	Samverkan via kommunalförbund	11
12.	Analys och slutsatser organisationsform	13
13.	Förslag till beslut.....	14

1. Sammanfattning

Beslutsunderlaget beskriver behovet av att ersätta den nuvarande brandstationen i Skinnskatteberg, som är kraftigt föråldrad och inte uppfyller dagens krav gällande arbetsmiljö, säkerhet, funktionella utrymmen och hygienzoner. Utredningar och tekniska genomgångar visar att byggnaden har betydande brister, bland annat i konstruktion, ventilation och logistik, vilket innebär både arbetsmiljörisker och begränsningar för effektiv insatsberedskap.

Flera åtgärdsalternativ har analyserats. En renovering bedöms vara kostsam och otillräcklig för att uppnå nödvändig standard, medan ett nollalternativ innebär fortsatt hög risk, ökade driftkostnader och försämrade förutsättningar för räddningstjänstens verksamhet. Nybyggnation framstår därför som det mest hållbara och långsiktiga alternativet. En ny station möjliggör moderna funktioner, bättre arbetsmiljö, energieffektivitet och möjlighet till att hantera förmåga till räddningstjänst vid höjd beredskap.

Kostnaden för ett nybygge uppskattas preliminärt till cirka 55 miljoner kronor med sedvanliga osäkerheter kopplade till upphandling och byggprocess.

Rekommendationen i beslutsunderlaget är att kommunen går vidare med projektering, budgetsäkring och upphandling av projektledning för att kunna genomföra en totalentreprenad via partnering. I arbetet med detta underlag har tidigare ritningar och projekteringsunderlag sammanställs och bedömts.

För att möta framtida utmaningar och bygga upp en förmåga för räddningstjänsten att hantera kris, höjd beredskap och krig bör ett utökat samarbete med någon av de angränsande kommunalförbunden skapas.

2. Bakgrund

Räddningsstationen i Skinnskatteberg byggdes på 1960-talet och är idag tekniskt föråldrad, trång och inte anpassad till moderna krav på arbetsmiljö, jämställdhet, mångfald och räddningstjänstens utökade uppdrag. Läget nära järnvägen innebär risker vid olyckor samt buller- och luftkvalitetsproblem. Frågan om ny brandstation har utretts och diskuterats under många år i kommunen men inget slutgiltigt beslut har fattats.

Senast frågan diskuterades på kommunens fullmäktigemöte beslutades följande.

"2024-08-19 §83 "uppdrag ny brandstation" KS 2022-520-101 KF beslutar

att återremittera ärendet med motiveringen att för att kommunfullmäktige skall kunna fatta beslut i saken (att investera i en brandstation) måste ärendet vara berett.

Det är kommunstyrelsen som bereder ärendet med tekniska utskottet som referensgrupp och intern beredning.

För att fullmäktige skall kunna fatta beslut i ärendet skall kommunstyrelsens beredning redovisa följande:

- Ett konkret projekt, en utformning och ett program att ta ställning till. Detta skall utgå ifrån att Skinnskattebergs räddningstjänst i närtid ingår i ett större kommunalförbund eller liknande.*
- En genomarbetad och trovärdig budget att ta ställning till.*
- Om inte fullmäktige i ordinarie kommunbudget reserverat medel för investeringen skall kommunstyrelsen i sin beredning föreslå hur projektet skall finansieras.”*

Utifrån ovanstående ställdes frågan till Räddningstjänsten Mälardalen, Förbundsdirektör Christer Ängelöv om stöd i detta arbete vilket resulterat i detta beslutsunderlag.

3. Tidigare utredningar

Frågan om ny brandstation i Skinnskatteberg har utretts och diskuterats under många år. Flera utredningar och analyser har genomförts som alla pekar i samma riktning. Här kommer en kort sammanfattning av de utredningarna som bedöms vara mest relevanta för att beslut och fortsatt process gällande ny brandstation ska kunna komma vidare.

Förstudie, ”Lokaler för räddningstjänsten i Skinnskatteberg”

Förstudien genomfördes av Skinnskattebergs kommun under 2014 och jämförde tre huvudalternativ:

- Om- och tillbyggnad av nuvarande station – bibehåller anspänningstid men kvarstår nära järnvägen och har låg prognossäkerhet.
- Om- och tillbyggnad av vårdcentralens lokaler – ger samverkansmöjligheter men kräver omflyttningar och detaljplaneändring.
- Nybyggnation på Skinnskattebergs-Eriksbo 3:1 – mest funktionellt, modernast och stör ej verksamheten under byggtid, men något ökad anspänningstid.

Slutsatsen i förstudien är att nybyggnation rekommenderas som det mest långsiktigt hållbara och kostnadseffektiva alternativet.

”Riskbedömning befintlig brandstation” utförd av SWECO

Den aktuella riskbedömningen från mars 2024 avser Skinnskattebergs befintliga deltidbrandstation och utreder om lokalerna kan anpassas för att uppfylla gällande

arbetsmiljö- och säkerhetskrav. Stationen, byggd på 1950–60-talet, är kraftigt underdimensionerad och tekniskt föråldrad. Flera allvarliga brister identifieras:

- Otillräckliga tvätt- och duschutrymmen samt avsaknad av separata omklädningsrum.
- Förvaring av utrustning i kallförråd och på annan fastighet, vilket förlänger insatstider.
- För små portar och invändiga nivåskillnader som försämrar säkerheten och försvårar snabb utryckning.
- Kontaminering mellan rena och smutsiga arbetskläder och avsaknad av kemikaliesäkra tvättutrymmen.
- Hög bullerexponering från kompressor.
- För liten utbildningslokal, otillräckligt gym och bristande personalparkering.

Sweco konstaterar att bristerna till största del orsakas av utrymmesbrist och inte kan åtgärdas inom befintlig byggnad. Detta innebär att arbetsmiljölagen och lagen om skydd mot olyckor, LSO inte kan uppfyllas i nuvarande station. Två åtgärdsalternativ bedöms möjliga:

- Tillbyggnad och omfattande ombyggnad – löser många men inte alla brister och kräver att parkeringsytor tas i anspråk.
- Nybyggnad – det enda alternativet som kan uppfylla alla arbetsmiljö- och verksamhetskrav, samtidigt som nuvarande station kan hållas i drift under byggtid.

Rekommendationen är att kommunen går vidare med nybyggnation av en modern deltidsbrandstation då detta ger bäst långsiktig funktion, arbetsmiljö och säkerhet.

”Utredning av organisation för framtidens räddningstjänst i Skinnskattebergs kommun” utförd av Prospero

Prospero-rapporten daterad 2024-06-12 har utrett framtida organisering av räddningstjänsten i Skinnskattebergs kommun enligt följande. Utredda framtida organisationsformer för räddningstjänsten, bedöma lokalbehov och brandstationens skick samt säkerställa att kommunen kan uppfylla krav enligt LSO och framtida beredskapskrav. Nedan sammanfattas huvuddelen av rapportens innehåll.

Nulägesbeskrivning

- Räddningstjänsten bedrivs i egen regi med endast en heltidsanställd.
- RIB-organisation finns men begränsad specialistkompetens.
- Samverkan sker med Nerikes Brandkår och i Räddningsregion Bergslagen.
- Brandstationen är omodern och uppfyller inte dagens arbetsmiljökrav.

Identifierade styrkor

- God grundförmåga och robusthet genom regional samverkan.

- Lojal och engagerad personal.
- Relativt lätt att rekrytera RIB-personal.
- Kostnadseffektiv verksamhet.

Identifierade svagheter

- Endast en heltidsresurs – mycket hög sårbarhet.
- Avsaknad av brandingenjörskompetens.
- Otidsenlig brandstation med stora arbetsmiljöbrister.
- Begränsade utbildnings- och övningsmöjligheter.

Brandstationsfrågan

- Sweco konstaterar att nuvarande station inte kan byggas om för att möta krav.
- Tillbyggnad är möjlig men inte optimal – nybyggnad rekommenderas.
- Möjlighet till samlokalisering med annan kommunal verksamhet bör utredas.

Organisationsalternativ

- Fortsatt egen regi – ej hållbart långsiktigt.
- Utökad samverkan via avtal – otillräckligt för framtida krav.
- Medlemskap i kommunalförbund – rekommenderas.
Prospero föreslår att kommunen bör söka medlemskap i Nerikes Brandkår.

Rekommendationer

- Bygg en ny brandstation för att möta lagkrav och arbetsmiljökrav.
- Inled process för medlemskap i Nerikes Brandkår.
- Säkerställ fortsatt lokal närvaro oavsett organisationsform.

Utifrån analys av tidigare utredningar samt genomförda intervjuer pekar alla i samma riktning att en nybyggnation av brandstationen är det bästa alternativet. Bedömningen är också att ett utökat samarbete med de närliggande räddningstjänsterna bör utvecklas i någon form.

4. Förutsättningar för ny brandstation

Följande förutsättningar bedöms gälla inför en eventuell fortsatt process.

- Arbetsmiljön på nuvarande brandstation är under all kritik och en långsiktig, hållbar lösning måste snabbt beslutas.
- Allt beslutsunderlag är framtaget sedan tidigare. Nya utredningar bedöms inte kunna tillföra mer för att kunna fatta ett beslut.
- Ytbehovet för ny brandstation bygger på att räddningstjänsten ska kunna verka isolerat från samarbete/samverkan med gränsande räddningstjänster. Detta förhållande är mest relevant för att kunna ha bra

räddningstjänstförmåga i samband med förhöjd beredskap eller vid krigsförhållanden.

- Kalkylunderlag för ny brandstation bygger bland annat på det anbud som tidigare har lämnats in via ramavtal. Daterat i maj 2025.
- En sammanställning av handlingar inför en förnyad upphandling bifogas underlaget. Observera att alla handlingar/ritningar/projekteringsunderlag är utifrån gällande lagar och krav som gällde 2021 och en rekommendation är att det skrivs in krav på uppdatering i en eventuell ny anbudsförfrågan.
- Alla handlingarna kommer behöva uppdateras innan produktionsstart för att följa gällande lagkrav. Bäst och smidigast är att de uppdateras av de konsulter som utförde handlingarna, det vill säga de som har modellerna.

5. Kalkyl ny brandstation

Kalkylen bygger på en bedömning av tidigare anbud och en uppskattning av liknande byggnationer som är gjorda i närtid. I nuläget bedöms detta vara ett tillräckligt kalkylunderlag för att beslut ska kunna fattas om att starta upp projektet. I summan på 55 mnkr är vissa väsentliga poster inte medräknade, så en viss fördyrning bör finnas med i beräkningen av slutgiltig budget. Ett upphandlingsresultat kommer att svara på om kalkylen är i linje med budget eller om nytt beslut behöver fattas om utökad finansiering.

6. Analys och slutsatser brandstationen

Utifrån ovanstående görs följande analys och slutsatser.

- Nuvarande station i Skinnskatteberg är ålderstigen och uppfyller inte dagens krav avseende arbetsmiljö, hygienzoner, energieffektivitet och anpassning till moderna fordon. Befolkningsutvecklingen och kommunens riskprofil kräver robust räddningskapacitet på orten. Ett beslut om nybyggnation bör fattas snarast eftersom arbetsmiljösituationen i nuvarande brandstation är akut.
- Kommunens geografiska storlek, avstånd till riskobjekt samt krav på moderna arbetsmiljö- och insatsstandarder motiverar en ny station. Skinnskatteberg har stora skogsområden, industriella verksamheter samt långa avstånd inom kommunen. Risk- och sårbarhetsanalys visar behov av snabb insats vid skogsbrand, trafikolyckor och händelser i samhällskärnan. Nuvarande insatstider är acceptabla men sårbara vid driftstörningar.
- Nollalternativet medför ökade risker och fortsatt eftersatt arbetsmiljö. Ombyggnation av befintlig station är kostsam och begränsas av tomtens förutsättningar. Nybyggnation ger långsiktig lösning, energieffektivitet och bättre anpassning till moderna krav.
- Tidigare framtaget underlag beskriver väl behov, förutsättningar och rekommendation för att uppföra en ny brandstation.

- Föreslagen placering bör ge god åtkomst till vägnät samt möjliggöra snabba utryckningar både norrut och söderut. Tomten bör tillåta övningsytor och framtida utbyggnad.
- Stationen bör inkludera fordonshallar för släckbil, tankbil och räddningsenhet, hygienzon enligt ren–smutsig-princip, personalutrymmen, utbildningslokaler samt energieffektiva lösningar såsom solceller och modern ventilation.
- Nybyggnation innebär initial investering men minskar driftkostnader genom energieffektivitet och lägre underhåll. En modern station stärker också möjligheterna till rekrytering och möjliggör framtida samverkan med angränsande kommuner. Ytbehovet bedöms till 1700 kvm och placeras på fastigheten Fagerstavägen 12. Ytbehovet är dimensionerat för att räddningstjänsten ska klara behovet av ytor för fred- och under höjd beredskap.
- En byggprojektledare bör upphandlas för att starta arbetet med upphandling av en totalentreprenad, bygglovsansökan samt fortsatt projektering. Underlaget för projektering bör uppdateras till dagens krav. Totalentreprenaden bör ske via så kallad partnering.

7. Risker

Risker vid uteblivet beslut inkluderar ökade kostnader, försvårad rekrytering och driftavbrott i befintlig station. Byggrisker inkluderar markförhållanden och upphandlingstider.

Det är också en risk att kalkylerad budget för en nybyggnation inte håller på grund av att byggkostnaderna har fördyrats sedan ursprungskalkylen gjordes.

8. Tidplan för ny brandstation

Följande preliminära grova tidplan bedöms vara rimlig under förutsättning att beslut fattas senast innan sommaren 2026.

- Upphandling av totalentreprenör/konsulter juni till augusti 2026.
- Projektering augusti till november 2026.
- Produktion från december 2026 till februari 2028.
- Driftstart av ny brandstation före sommaren 2028.

9. Organisationsform för Räddningstjänsten

Många kommuner har problem eller kommer att få stora svårigheter att erbjuda en bra och effektiv service till medborgare och näringsliv i framtiden eftersom utmaningarna är stora. Ett sätt att hantera och möta utmaningarna är att utveckla samverkan och samarbetet mellan kommunerna.

Det finns en lång tradition av kommunal samverkan i olika omfattning och form. Omfattningen av samverkan kan variera från samråd och informationsutbyte till fördjupad samverkan som innebär en gemensam politik på ett eller flera områden.

Det finns både offentligrättsliga och privaträttsliga former för kommunal samverkan. De offentligrättsliga formerna är kommunalförbund och gemensam nämnd. Privaträttsliga former är företag, stiftelser och föreningar. Samverkan i mer informella konstellationer, exempelvis nätverk, är också vanligt förekommande. Den vanligaste formen för samverkan är dock interkommunala avtal.

I enstaka fall är kommunal samverkan obligatorisk. Skyldighet för kommuner och regioner att samverka finns inom bland annat biblioteksverksamhet och inom verksamheter som rör skydd mot olyckor. Enligt lagen om skydd mot olyckor, 1 kap. Inledande bestämmelser 6 § ska kommunerna och de statliga myndigheter som ansvarar för verksamhet enligt denna lag skall samordna verksamheten samt samarbeta med varandra och med andra som berörs.

10. Möjliga organisationsformer

Under respektive rubrik nedan beskrivs kort möjliga organisationsformer för kommunal verksamhet. Samt några fördelar och nackdelar med de olika formerna.

Förvaltningsform

- Största delen av den kommunala verksamheten bedrivs av kommunen själv i förvaltningsform. Fördelen är att förvaltningen har tillgång till all den kompetens och resurs som finns i en kommun. Verksamheten fungerar bra i en kommun men det blir svårare med samverkan mellan kommuner. Se även rubriken "Avtal".

Kommunalförbund

- Kommunalförbundet är en egen juridisk person som har egen rättskapacitet och är fristående i förhållande till sina medlemskommuner. Ofta sägs kommunalförbundet vara en slags "specialkommun". Organisatoriskt är de uppbyggda på i princip samma sätt som en kommun eller en region. Se även rubrik "Samverkan via kommunalförbund".

Gemensamma nämnd och gemensam förvaltning

- Kommuner och regioner kan sedan 1997 samverka i gemensamma nämnder där ledamöterna kommer från samtliga kommuner som ingår i samarbetet. En gemensam nämnd tillsätts i någon av de samverkande kommunerna eller region och ingår i dennes organisation. Till skillnad från ett kommunalförbund är en gemensam nämnd inte någon egen juridisk person utan verkar i stället som företrädare för sina huvudmän. Även om den gemensamma nämnden ingår i värdkommunens organisation, ska övriga huvudmän ha lika mycket inflytande på nämnden som värdkommunen har.
- Varje kommun behåller sitt huvudmannaskap för de frågor man överlämnar till den gemensamma nämnden. Nämnden kan inte fatta beslut, anställa

personal eller ingå avtal i eget namn utan endast för huvud-männens räkning.

- Ekonomiskt tillhör en gemensam nämnd värdkommunen som upprättar nämndens budget. Det är styrelsen i värdkommunen som ansvarar för budgetprocessen. Värdkommunen förvaltar också den gemensamma nämndens medel. Övriga deltagare markerar i sina budgetar de medel som avser den gemensamma nämnden.
- En gemensam nämnd kan samverka kring i princip alla kommunala angelägenheter som inte faller inom ramen för fullmäktiges exklusiva beslutanderätt.

Avtal

- Det finns en lång tradition av kommunal samverkan i olika omfattning och i olika former, såväl offentligrättsliga som privaträttsliga. För de offentligrättsliga samverkansformerna kommunalförbund och gemensam nämnd finns regler i kommunallagen. Däremot har det tidigare saknats uttryckliga regler om samverkan som sker genom att kommuner ingår avtal med varandra.
- Den 1 juli 2018 trädde beslutet om förenklad avtalssamverkan i kraft. Riksdagen beslutade i maj 2018 om att införa en generell möjlighet till förenklad avtalssamverkan mellan kommuner och regioner i kommunallagen. Förändringen innebär att det nu blivit enklare och säkrare att samarbeta över kommungränserna från den 1 juli 2018.
- Fördelarna med ett avtalssamarbete är främst att det är enkelt att ingå och att frånträda om behoven förändras men också att sårbarheten minskar. Nackdelen är att respektive organisation kan agera som olika parter vilket kan bli otydligt. Lokalt inflytande och påverkan kan också minska.

Kommunalt bolag

- Enligt kommunallag 2 kap. Kommunala angelägenheter 7 § får kommuner och regioner driva näringsverksamhet, om den drivs utan vinstsyfte och syftar till att tillhandahålla allmännyttiga anläggningar eller tjänster åt medlemmarna. En kommun eller en region får enligt 3 kap. 16 § kommunallagen efter beslut av fullmäktige lämna över vården av en kommunal angelägenhet, för vars handhavande särskild ordning inte föreskrivits, till ett aktiebolag, ett handelsbolag, en ekonomisk förening, en ideell förening, en stiftelse eller en enskild individ.
- Vården av en angelägenhet som innefattar myndighetsutövning får dock enligt 11 kap. 6 § regeringsformen överlämnas endast om det finns stöd för det i lag. Eftersom både räddningstjänstuppsdraget och förebyggandeverksamheten innehåller myndighetsutövning så är det i grunden olagligt att föra över hela verksamheten till ett bolag.

11. Samverkan via kommunalförbund

Att kommuner och regioner själva får besluta om, organisera och styra de verksamheter som de ansvarar för och finansierar är grundläggande. Det kan exempelvis handla om att driva verksamheten i egen regi, i samverkan via avtal, kommunalt bolag eller kommunalförbund. En bra modell för samverkan är oftast att bilda ett kommunalförbund. Nedan beskrivs fördelarna med att ingå i ett kommunalförbund.

Allmänt

- Vid stordrift uppstår ömsesidiga synergieffekter och effektiviseringar som är svårt att åstadkomma inom den egna mindre organisationen. Stordrift ger många fördelar men det är också viktigt att ta tillvara och utveckla styrkorna hos respektive lokal organisation som väljer att starta eller gå med i en större organisation/förbund. Nedanstående beskrivning är generella synergieffekter och vinster som kan uppnås av att bilda ett kommunalförbund eller att gå med i ett befintligt förbund.

Styrning, administration

- Förbund styrs av en förbundsordning som beslutas av respektive medlemskommun där styrelse/direktionen definierar vision, övergripande mål, kärnuppdrag och eventuella tilläggsuppdrag. Det medför en ökad självständighet och fokus på kärnuppdraget. Det ger snabbare och kortare beslutsvägar, vilket minskar administrationen då den politiska ledningen utgör både styrelse och fullmäktige om direktionsmodellen väljs.
- Förbund kan skapa specialisttjänster och olika stabsfunktioner för att underlätta drift, styrningen och utvecklingen av organisationen. Hög kunskap medför bra beslutsunderlag för den politiska ledningen i de strategiska frågorna. Det medför väl genomarbetade förslag, vilket leder till en trygghet hos politikerna i styrnings- och beslutsprocess.
- Förbund har oftast tillgång till ett antal stödfunktioner inom olika verksamhetsområde som innebär en administrativ effektivisering där personalen kan lägga fokus på kärnuppdraget. Verksamhets- och stödsystem inom personal, ekonomi och IT underlättar uppföljningen av mål och ekonomi. Det är även en grundförutsättning för att utveckla verksamheten men även för att fånga upp avvikelser i samhället/kommunen med behov av riktade insatser.

Ekonomi och effektivisering

- Syftet med förbunds bildning bör vara att skapa en effektivare och resursstark organisation inom beslutad budget. Vid ett samgående kommer

en del tjänster troligtvis att bli dubblerade, vilket kan ge långsiktiga rationaliseringsvinster. Vid vakanser kan tjänsterna omvandlas och tillföras till andra funktioner/verksamheter för att stärka organisationens kompetens och förmåga alternativt att helt rationaliseras bort.

- I en förvaltningsorganisation gör kommunen upphandlingar och skriver ramavtal med olika leverantörer. Ramavtalen omfattas sällan av specifik utrustning för verksamheten. Ett förbund får bättre möjlighet till lägre prisbild på specifik utrustning då upphandlingarna kommer att omfatta större volymer.
- Oftast regleras vissa specialtjänster i civilrättsliga avtal mellan kommunerna. Det innebär att antalet avtal kan reduceras för de kommuner som väljer att medverka i förbund. Exempel på detta är ledningssystemet för den operativa verksamheten.

Personal, kompetens och verksamhet

- Medarbetarna vid mindre räddningstjänster arbetar oftast med breda uppgifter för att hantera verksamhetens dagliga drift. Det finns sällan ekonomiskt utrymme till att anställa andra kompetenser som stöd till verksamheten. Vid ett samgående ökas möjligheten till specialisering. Det ökar kvalitén i kärnuppdragen gentemot den enskilde. Det medför även en högre stimulans och utveckling för den enskilde medarbetaren med karriärmöjligheter inom den egna verksamheten.
- Det finns stora samordningsvinster vid nyrekrytering och utbildning av personal där processen samordnas centralt. Vid samgående innebär det en kostnads- och tidsmässig effektivisering.
- Ett samgående medför även ökade möjligheter att driva projekt och utvecklingsarbete. En synergieffekt är att en större organisation medger flexibla personallösningar till exempel kombitjänster eller tillfälliga omplaceringar, vilket medför en utveckling av medarbetarna genom ny kunskap och stimulans.
- En större organisation har en högre flexibilitet där verksamheten lätt kan omprioriteras vid akuta behov. Det skapar även bra förutsättningar för flexibla lösningar och uthållighet med personalförflyttning mellan stationerna/kommunerna för att minska kostnaderna vid underbemanning.
- Vid ett samgående kommer en likriktning att ske med avseende på kompetenskrav för olika befattningar samt gemensamma policies,

styrdokument och riktlinjer. Detta underlättar och effektiviserar arbetet både vid operativa insatser och i det förebyggande uppdraget.

- En större organisation öppnar även möjligheter att anställa personer med annan bakgrund till exempel inom kommunikation, HR, ekonomi, juridik, arbetsmiljö etcetera som den enskilde verksamheten inte har möjlighet till. Det kan ske genom dubblerade tjänster på sikt omvandlas till nya tjänster för att möta samhällets framtida behov.
- I en större organisation ökar förutsättningar till redundans och kontinuitetshantering. Vid större händelser med långa tidshorisonter ökas förutsättningarna att skapa en uthållig organisation över tiden för att lösa den uppkomna situationen.
- Kraften att medverka och delta i utvecklingen ökar inom en större organisation. Det kommer att finnas möjlighet att delta i nationella utvecklingsprojekt som tillför ny kunskap, stimulerar medarbetarna och marknadsför förbundet. Kombinationen medför en effektivare verksamhet.

12. Analys och slutsatser organisationsform

Prosperorapporten pekar på behovet av utökad samverkan för att klara de utmaningar som räddningstjänsten står inför. Prosperos slutsats är att räddningstjänsten Skinnskatteberg bör söka medlemskap i kommunalförbundet Nerikes Brandkår.

Ett utökat samarbete med någon av de närliggande räddningstjänsterna bör startas upp för att titta på ytterligare samordningsvinster. Detta beslutsunderlag tar inte ställning till vilken organisation räddningstjänsten bör söka samarbete med men rekommenderar starkt att ett utökat samarbete bör skapas för att klara utmaningarna inför framtiden. Ett utökat samarbete kan ske via avtal, gemensam nämnd eller via kommunalförbund.

Bedömningen och rekommendationen är att ett utökat samarbete med någon av de angränsade räddningstjänstförbunden är den lösning som bedöms ge bäst effekt för räddningstjänsten Skinnskatteberg. Samarbetet kan utvecklas via ett utökat avtal alternativt ett samgående.

13. Förslag till beslut

Utifrån ovanstående underlag föreslås att kommunen fattar följande beslut.

Att starta upp projekt ny brandstation och tilldela en budget som tar hänsyn till ej kalkylerade arbeten som beskrivs i tidigare kostnadsbedömning. Budgeten bör också ta höjd för behovet av inredning och eventuellt oförutsedda kostnader i projektet.

Att genomföra upphandling av byggprojektledare om inte kompetensen finns inom kommunen.

Att revidera och uppdatera upphandlings – och projekteringsunderlag till dagens krav.

Att upphandla en ny brandstation som en totalentreprenad via partnering.

Att utreda möjligheterna till en utökad och fördjupad samverkan med någon av de räddningstjänstförbund som bedöms mest lämpligt.

Räddningstjänsten Mälardalen

Christer Ängehov
Förbundsdirektör

Handläggare: Kenneth Johansson
Sektor Samhällsskydd och beredskap

Mottagare: Kommunstyrelsen

Räddningsstation

Bakgrund

Nuvarande brandstation uppfördes 1958 och har under lång tid haft kända och påtalade brister i den fysiska arbetsmiljön.

Huvuddelen av deltidsbrandmännen (21 av 24) har sagt upp sina nuvarande anställningar vilket innebär en obemannad räddningstjänst från och med 1 december 2026. Arbetsmiljön uppfyller inte krav om god arbetsmiljö och nuvarande brandstation är inte anpassad för nutida behov och lagkrav. Deltidsbrandmännen som lämnat in skriftliga uppsägningar anger den fysiska arbetsmiljön som den huvudsakliga orsaken.

Räddningstjänsten i kommunen är organiserad med en heltidsanställd räddningschef samt en deltidsorganisation bestående av 20 brandmän och 3 insatsledare. Med cirka 4 300 invånare är kommunen beroende av denna organisation för att uppfylla sitt uppdrag enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor.

Kommunfullmäktige har beslutat 2024-08-19, § 83, att innan beslut om ny räddningsstation fattas ska kommunstyrelsen bereda ärendet med tekniska utskottet som referensgrupp. Uppdraget innebär framtagandet av projektplan och handlingsplan med samverkansmöjligheter samt budget.

Kommunstyrelsen beslutade 2025-04-15, § 106, att utse tekniska utskottet till referensgrupp och beredande organ.

Tekniska utskottet beslutade 2026-04-16, § 26, att fortsätta utreda möjligheterna till en utökad och fördjupad samverkan och att undersöka och söka statlig medfinansiering av byggnation och utrustning för brandstation innan uppstart av projekt sker. Kommunstyrelsen beslutade 2026-05-05, § 79, att återremittera ärendet till tekniska utskottet utifrån konstruktiva diskussioner och yrkanden.

Nuvarande lokaler omfattar cirka 450 kvm och kompletteras i dagsläget med ytterligare cirka 250 kvm i en extern lokal belägen 400 meter ifrån brandstationen. Verksamheten bedrivs därmed trångbott och uppdelat, vilket påverkar både arbetsmiljö och operativ verksamhet negativt.

Fagerstavägen 12 är beslutad som lokalisering av ny räddningsstation och upparbetade investeringskostnader uppgår idag till ca 4,1 mnkr. Budget för investering beräknas till 60,6 mnkr för hela projektet inklusive mark, byggnad, inventarier och upparbetade kostnader idag. Möjlighet finns att söka statlig medfinansiering via Myndigheten för civil

beredskap (MCF) av byggnation och utrustning för brandstation för 50 procent av investering för reservkraft och ledningscentral.

I nuvarande driftbudget finns 3 300 tkr från och med 2028 inom sektor samhällsskydd och beredskap för ökade driftkostnader beslutade. Under 2027 är sektorns ökade driftbudget 2 100 tkr för del av år samt för avveckling av den gamla brandstationen. De inventarier som bedöms kunna flyttas med till nya lokalen ingår och flytt av utalarmeringsutrustning samt verksamhet under omställningstid vid byte av lokalisering.

Ärende

Kommunen befinner sig i ett akut läge där den operativa förmågan inom räddningstjänsten från och med 1 december 2026 är obefintlig. Förutsättningarna finns därmed inte att genomföra räddningsinsatser inom rimlig tid, vilket innebär att kommunen inte uppfyller sitt ansvar enligt lag.

Kommunledningsförvaltningen konstaterar att åtgärder måste vidtas genom politiska beslut och föreslår att genomförda förstudier godkänns och att kommunchefen ges i uppdrag att fortsätta planera och påbörja arbetet med en ny räddningsstation som står klar hösten 2027. Arbetet bör påbörjas under sommaren 2026.

Enligt Myndigheten för civil beredskap ska alla kommuner planera för höjd beredskap, vilket i praktiken innebär att räddningstjänsten ska kunna dubblera sina resurser såsom personal och material vid kris och krig. För Skinnskattebergs del skulle detta innebära att ytterligare 25 brandmän inklusive utrustning ska rymmas i lokalerna.

Under ärendets gång har olika typer av samverkansformer för räddningstjänsten diskuterats inom politiken.

Förfrågan till två närliggande förbund, Räddningstjänsten Mälardalen och Nerikes Brandkår har överlämnats och besvarats av förbunden. Förbunden påtalar att kommunen först behöver hantera sina grundläggande förutsättningar innan någon ansökan till förbunds bildning kan vara aktuell.

Med bakgrund av ovanstående krävs tydliga och skyndsamma politiska beslut för att återställa en grundläggande räddningsförmåga och skapa förutsättningar för att återuppbygga organisationen.

Förslag till beslut

kommunstyrelsens tekniska utskott föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige

att anse förfrågan om samverkan besvarad

att uppföra en ny räddningsstation i Skinnskatteberg

att investeringen finansieras genom upplåning via Kommuninvest

att budget 2027 med flerårsplan 2028–2029 kompletteras med budget för drift och investering framåt

att kommunchefen får i uppdrag att, i samverkan med berörda verksamheter, omgående påbörja planering av projektet för att vara färdigt hösten 2027

att kommunstyrelsen löpande ska återrapportera projektets framdrift, ekonomi och tidsplan till kommunfullmäktige.

att ge kommunstyrelsen i uppdrag att inför 2028 utreda förändrad organisationsform och hantera det som en separat strategisk fråga samt,

att godkänna nuvarande ritning och ekonomiska kalkyl och genomföra en upphandling.

Underskrift:

Underskrift:

Kenneth Johansson
sektorchef Samhällsskydd och beredskap

Malin Sigmundsson
tf. kommunchef

Bilagor

Svar på förfrågan – Nerikes brandkår.

Svar på förfrågan – Räddningstjänsten Mälardalen.

Prosperos utredning.

Riskbedömning befintlig brandstation Skinnskattebergkommun.

Majoritetens viljeinriktning avseende ny brandstation i Skinnskattebergs kommun.

Räddningstjänsten Skinnskatteberg, underlag för beslut om ny brandstation och eventuellt utökad samarbete och samverkan 2026-04-10, utredning upprättad av Räddningstjänst Mälardalen

Beslutet skickas till:

Akten